

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Finantsarvestuse õppetool

Herman Vesiaid

VÄIKEETTEVÕTETE ARUANDLUS EESTIS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: lektor Monika Nikitina-Kalamäe

Tallinn 2016

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Herman Vesiaid

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 130748TABB

Üliõpilase e-posti aadress: HermanVesiaid@gmail.com

Juhendaja lektor Monika Nikitina-Kalamäe:

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	5
SISSEJUHATUS	6
1. VÄIKEETTEVÕTETE ARUANDLUS 2015. AASTAL KEHTINUD RAAMATUPIDAMISE SEADUSE REDAKTSIOONI KOHASELT	8
1.1 Bilanss ja kasumiaruanne.....	10
1.2 Teised raamatupidamisaruanded ja tegevusaruanne.....	13
2. VÄIKEETTEVÕTETE ARUANDLUS 2016. AASTAL JÕUSTUNUD RAAMATUPIDAMISE SEADUSE REDAKTSIOONI KOHASELT	17
2.1 Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/34/EL	17
2.2 Muudatused Eesti Vabariigi õigusaktides.....	22
2.3 Nõuded väikeettevõtete majandusaasta aruannetele.....	26
2.3.1 Bilanss ja kasumiaruanne	27
2.3.2 Teised raamatupidamisaruanded ja tegevusaruanne.....	28
3. MUUDATUSED VÄIKEETTEVÕTETE ARUANDLUSES PERI AS NÄITEL.....	31
3.1 PERI AS tutvustus	31
3.2 Bilanss ja kasumiaruanne.....	32
3.3 Teised raamatupidamisaruanded ja tegevusaruanne.....	34
3.4 Autori hinnang muudatuste mõjule.....	38
KOKKUVÕTE	40
VIIDATUD ALLIKAD	42
SUMMARY	45
LISAD	47
Lisa 1. Eri õigusaktides esitatud bilansiskeemide võrdlus	47
Lisa 2. Eri õigusaktides esitatud kasumiaruande skeemide võrdlus.....	50
Lisa 3. PERI AS bilanss 31.12.2015 seisuga.....	52

Lisa 4. PERI AS 2015. aasta kasumiaruanne	53
Lisa 5. PERI AS 2015. aasta rahavoogude aruanne	54
Lisa 6. PERI AS 2015. aasta omakapitali muutuste aruanne	55
Lisa 7. PERI AS 2015. aasta raamatupidamise aastaaruande lisad	56
Lisa 8. PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruande tegevusaruanne.....	71

ABSTRAKT

Töö pealkiri: Väikeettevõtete aruandlus Eestis

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, millised muudatused leidsid aset Eesti raamatupidamise seaduse 01.01.2016 jõustunud redaktsiooniga väikeettevõtete aruandluses ning milline on nende muudatuste mõju. Töös on koostatud ülevaade raamatupidamise seaduse 2015. aastal kehtinud redaktsioonist ning tutvustatud 01.01.2016 jõustunud raamatupidamise seaduse redaktsiooni. Ühtlasi leidub töös ülevaade Euroopa Liidu ja Parlamendi direktiivist 2013/34/EL, mis oli redaktsiooni jõustamise põhjuseks.

Töö on koostatud tekstianalüüsi ning võrdleva analüüsi põhjal. Tulenevalt direktiivist ning uuest RPS-i redaktsioonist toodi Eesti Vabariigi seadusandlusesse sisse ettevõtete kategooriad ning vähendati nõudeid mikro- ja väikeettevõtjate aruandlusele. Esimesed majandusaasta aruanded tuleb uute reeglite järgi koostada juba 2016. aasta kohta. Töö tulemusel selgus, et uue raamatupidamise seaduse redaktsiooni (jõustunud 01.01.2016) mõju väikeettevõtete aruandlusele on marginaalne ning ei vähenda oluliselt väikeettevõtete halduskoormust.

Võtmesõnad: väikeettevõtete aruandlus, seaduseelnõu 65 SE, direktiiv 2013/34/EL, raamatupidamise seadus, majandusaasta aruanne

SISSEJUHATUS

Kuni 2013. aastani reguleerisid Euroopa Liidu liikmesriikide finantsaruandlust Euroopa Liidu Nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ (neljas direktiiv) ja 83/349/EMÜ (seitsmes direktiiv). Kuna need direktiivid aga pärinesid vastavalt 1978. ja 1983. aastast, olid need selleks hetkeks juba üsnagi aegunud ning oli vajadus uuenduste ja kaasajastamise järele. Seega töötati 2013. aastaks välja uus raamatupidamisdirektiiv 2013/34/EL, millega tühistati märgitud vanad direktiivid ning tehti mitmeid muudatusi finantsaruandluses. Direktiiv võeti vastu 26. juunil, 2013. aastal ning selle eesmärgiks oli väikeettevõtjate halduskoormuse vähendamine ning finantsaruannete võrreldavuse suurendamine liikmesriikide vahel. Eesti riik hääletas uue direktiivi vastu ning kaebas selle ka Euroopa Kohtusse, kuna leiti, et direktiivi eesmärgid (väikeettevõtjate halduskoormuse vähendamine ja finantsaruandluse võrreldavuse suurendamine) ei suudeta saavutada. Kohtuvaidlus lõpes 18. juunil, 2015. aastal ning Eesti Vabariigi hagi jäeti rahuldamata. Direktiivi mõjul tuli seega välja töötada seaduseelnõu, mis viiks Eesti Vabariigi õiguse kooskõlla Euroopa Liidu omaga ning 16. juunil, 2015. aastal algatati seaduseelnõu 65 SE, mis võeti vastu ning saadeti Vabariigi Presidendile kinnitamiseks sama aasta 10. detsembril. Seaduseelnõu jõustus 2016. aasta esimesel jaanuaril, mis tähendab, et juba 2016. aastal algava aruandeperioodi kohta koostatavad majandusaasta aruanded tuleb raamatupidamiskohustuslastel koostada uute reeglite järgi.

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada muudatused väikeettevõtete aruandluses 2016. aasta esimesel jaanuaril jõustunud raamatupidamise seaduse redaktsiooni kohaselt ning ühtlasi ka hinnangu andmine nende muudatuste mõjule. Valitud teema on aktuaalne, kuna direktiiv 2013/34/EL tekitas niivõrd suurt vastuseisu Eesti ametnike seas ning 2016. aasta algul hakkasid direktiivi sätteid Eesti Vabariigi seadusandlusele viimaks mõju avaldama. Töö koosneb kolmest peatükist, millest esimeses on esitatud ülevaade Eesti raamatupidamise seaduses redaktsioonist, mis kehtis kuni 31.12.2015 ning väikeettevõtete aruandlusest nimetatud redaktsiooni kohaselt.

Teine peatükk keskendub raamatupidamise seaduse redaktsioonile, mis jõustus 01.01.2016 ning täpsemalt on kirjeldatud ka väikeettevõtete aruandlust. Lisaks on töö teise peatüki esimeses pooles koostatud ülevaade Euroopa Liidu raamatupidamisdirektiivist 2013/34/EL, mille tulemusel tekkis vajadus Eesti Vabariigi raamatupidamise seadust muuta.

Kolmandas peatükis on toodud näide muudatuste kohta ettevõtte PERI AS majandusaasta aruande abil. Esialgu on tutvustatud ettevõtet ning seejärel on vaadatud ettevõtte majandusaasta aruannet ja toodud välja muudatused, mis kehtivad alates 2016. aasta esimesest jaanuarist algavatele aruandeperioodidele. Ühtlasi on kolmanda peatüki lõpus esitatud autori hinnang muudatuste mõjule.

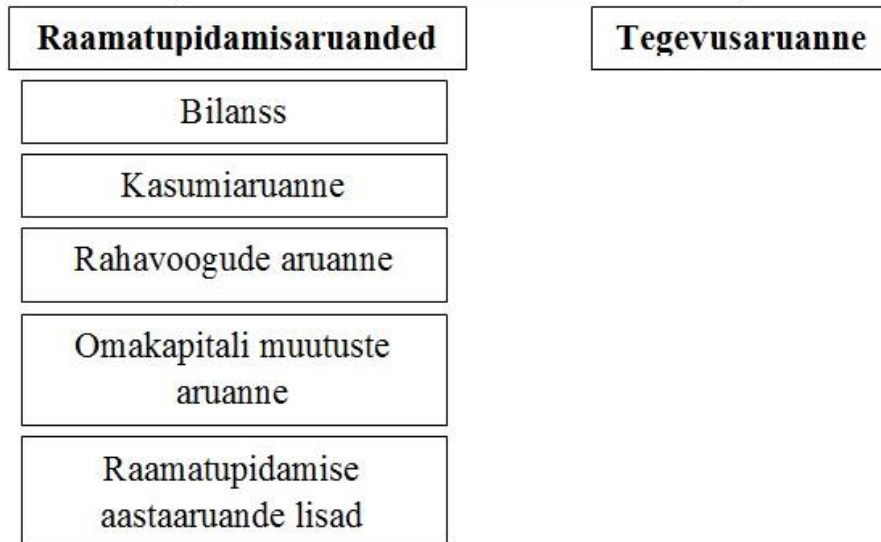
Töö eesmärgi täitmiseks on kasutatud võrdlevat analüüsi ning tekstianalüüsi. Kuna uus raamatupidamise seaduse redaktsioon jõustus alles hiljuti, oli antud teema kohta keeruline leida võõrkeelseid materjale. Peamisteks allikateks töö läbiviimisel on Euroopa Liidu ja Eesti Vabariigi raamatupidamist reguleerivad õigusaktid.

1. VÄIKEETTEVÕTETE ARUANDLUS 2015. AASTAL KEHTINUD RAAMATUPIDAMISE SEADUSE REDAKTSIOONI KOHASELT

Eestis kehtiv raamatupidamise seadus (RPS) võeti vastu 20. novembril, 2002. aastal ning see jõustus 2003. aasta esimesel jaanuaril. Selle eesmärk on õiguslike aluste loomine ning põhinõuete kehtestamine rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtetest lähtuva raamatupidamise ja finantsaruandluse korraldamiseks. (RPS (23.03.2014), § 1) Kuni 31.12.2015 kehtinud raamatupidamise seaduse redaktsioon jõustus 23. märtsil, 2014. aastal. Seadust täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid (RTJ), mis on seadust täpsustava ja selgitava iseloomuga. Ühtlasi on Eestis kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusega majandusaasta aruande standardiseeritud elementide ja sidusbaaside kogum (RPS (23.03.2014), § 14¹) ehk e-aruandluskeskkond, mille kaudu peavad alates 2010. aastast esitama oma majandusaasta aruanded raamatupidamiskohustuslased, kelle aruandeperiood algab 2009. aasta 1. jaanuaril või hiljem. (Elektroniline aru...) E-aruandluse projekt loodi aruandluskoostuse korralduse lihtsustamiseks ning eesmärgi täitmiseks kasutatakse *eXtensible Business Reporting Language* (XBRL) standardit. XBRL standard võimaldab andmete esitamist ja töötlemist lihtsustada ning parandab aruannete kvaliteeti. (XBRL Eesti...)

23.03.2014 jõustunud raamatupidamise seaduse redaktsioonis ei olnud ettevõtjaid liigitatud mikro-, väike-, keskmise suurusega ning suurettevõtjateks ja seega polnud kehtestatud ka erinevaid nõudeid erineva suurusega ettevõtete aruandluses. Seaduse kohaselt pidid kõik raamatupidamiskohustuslased koostama lõpenud majandusaasta kohta majandusaasta aruande, mis koosnes raamatupidamise aastaaruannetest ning tegevusaruandest – joonisel 1 on illustreeritud kõik kohustuslikud majandusaasta aruande koostisosad, mis kehtisid kõikidele ettevõtetele kuni 31.12.2015. (RPS (23.03.2014), § 14 lg 1)

MAJANDUSAASTA ARUANNE

Joonis 1. Kohustuslikud majandusaasta aruande osad kõikidele raamatupidamis-
kohustuslastele Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduse kohaselt kuni 31.12.2015

Allikas: Raamatupidamise seadus (23.03.2014) § 14 lg 1

Raamatupidamise aastaaruanne pidi andma õige ja õiglase ülevaate raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, rahavoogudest ja majandustulemustest. „Finantsarvestuse eesmärgiks on finantsaruannete kaudu varustada infotarbijaid infoga ettevõttest ja selle majandustegevusest.“ (Alver, Reinberg 2004, 48) Kõikide ettevõtete raamatupidamisaruannete hulka kuulusid bilanss ja kasumiaruanne, rahavoogude aruanne, omakapitali muutuste aruanne ning raamatupidamise aastaaruande lisad. (RPS (23.03.2014), § 15 lg 1 ja 2) Lisaks aruandeperioodi andmetele, mille kohta aastaaruanne koostatud oli, tuli esitada paralleelselt ka varasema perioodi andmed, et oleks lihtne ettevõtte majandusnäitajaid periooditi võrrelda. (RPS (23.03.2014), § 22) Lisaks raamatupidamis- ja tegevusaruande koostamisele hõlmab majandusaasta aruande koostamine veel heakskiitmist. (RPS (23.03.2014), § 14 lg 2) Seejärel tuleb majandusaasta aruanne esitada, mis omakorda hõlmab auditikohustust kandvate ettevõtete puhul audiitorkontrolli, äriühingute puhul majandusaasta kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepaneku koostamist, ning viimaks aruande esitamist kinnitamiseks. (RPS (23.03.2014), § 14 lg 2¹)

1.1 Bilanss ja kasumiaruanne

Raamatupidamise Toimkonna juhendis 1, mis kehtis 2015. aasta 31. detsembrini, on märgitud, et kõik raamatupidamise aastaaruanded, mis on koostatud vastavalt Eesti heale raamatupidamistavale, tuleb vormistada kooskõlas sama Toimkonna juhendiga. Kuni 2015. aasta lõpuni kehtinud raamatupidamise seaduse redaktsiooni paragrahvis 18 oli aga märgitud, et vastavalt Eesti heale raamatupidamistavale koostatud raamatupidamise aastaaruannete puhul tuleb kasutada seaduse lisades esitatud bilansi- ja kasumiaruande skeeme. Probleem seisneb siinkohal selles, et RTJ-s kirjeldatud bilansi- ja kasumiaruandevormid vastasid majandusaasta aruande taksonoomia määrusega kehtestatud vormidele, mitte seaduse lisades esitatud vormidele. Lisaks seisis seaduse paragrahvi 14¹ lõikes 3, et raamatupidamiskohustuslane lähtub majandusaasta aruande ja lõppbilansi ning nendega koos esitatavate dokumentide koostamisel paragrahvi 14¹ lõike 1 alusel kehtestatud taksonoomiast ning sama paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud aruandevormidest. (RPS (23.03.2014), § 14¹) Nagu näha, on raamatupidamise seadus ja majandusaasta aruande taksonoomia määrus vastuolus ning see võis raamatupidamiskohustuslased segadusse ajada. Kuna ettevõtted on kohustatud esitama oma majandusaasta aruanded elektrooniliselt e-aruandluskeskkonna kaudu alates 2010. aastast, siis praktikas kasutatakse siiski taksonoomia standarditele vastavaid bilansi- ja kasumiaruande skeeme, mis tähendab, et seaduse paragrahvi 18 tegelikult ignoreeriti. Raamatupidamise seaduses oli ka märgitud, et kui majandustegevuse iseloomu tõttu on põhjendatud, tohib osadel tegevusaladel kasutada ka seaduse lisades esitatutest erinevaid bilansi- ja kasumiaruande skeeme (näiteks krediidi-asutused, kindlustusandjad, fondivalitsejad, MTÜ-d, riigiraamatupidamiskohustuslased ja investeerimisühingud). Raamatupidamise seaduse lisades esitatud bilansi- ja kasumiaruande skeeme tohtis aruande informatiivsuse suurendamise eesmärgil täiendavalt liigendada. (RPS (23.03.2014), § 18) Praktikas oli täiendav liigendamine aga võimatu, kuna taksonoomia määrusega kehtestatud aruandevormid, mida e-aruandluskeskkonnas kasutati, seda ei võimaldanud. Eelneva tõestamiseks on koostatud töö lisades 1 ja 2 võrdlevad tabelid, milles on kõrvutatud raamatupidamise seaduse lisades esitatud ning majandusaasta aruande taksonoomia määrusega kehtestatud bilansi- ja kasumiaruande skeemid. Lisades 1 ja 2 esitatud tabelite parempoolses veerus on võrreldud nii varasema redaktsiooni kui ka taksonoomiaga kehtestatud skeeme uute, 01.01.2016 jõustunud raamatupidamise seaduse

redaktsiooni lisades tutvustatud bilansi- ja kasumiaruande skeemidega, mida on lähemalt käsitletud teises peatükis.

Bilanss kajastab teatud kuupäeva seisuga raamatupidamiskohustuslase finantsseisundit (vara, kohustusi ja omakapitali). Bilansis eristatakse lühi- ja pikaajalisi varasid ning kohustisi. Lühiajalised varad on käibevarad ning pikaajalised varad on põhivara. Käibevarana kajastatakse raha ja raha ekvivalente, eeldatavasti tavapärase äriotsuse (mis võib olla ka pikem kui 12 kuud) käigus realiseeritavaid varasid, kauplemiseesmärgil hoitavaid varasid ja ka varasid, mida suudetakse bilansipäevast alates realiseerida lähema 12 kuu jooksul. Ülejäänud varad kajastuvad bilansis põhivarana. Siinkohal tuleb pidada silmas ka seda, et kui raha ja rahalähendeid ei saa kasutada lähema 12 kuu vältel alates bilansipäevast, tuleb ka need kajastada põhivarana. Lühiajaliste kohustistena kajastatakse bilansis kohustisi, mis eeldatavasti arveldatakse ettevõtte tavapärase äriotsuse jooksul, kauplemiseesmärgil hoitavaid kohustisi ja ka lühiajalisi laene ehk kohustisi, mille maksetähtaeg jääb 12 kuu sisse alates bilansipäevast. Kohustised, mis ei vasta eelpool mainitud kriteeriumidele, liigitatakse pikaajalisteks. (RTJ 2 (09.10.2012), § 14-17) Ühtlasi ei tohi bilansis ka varasid ja kohustisi saldeerida ehk kajastada netosummas. See on lubatud vaid juhul, kui ettevõtjal on juriidiline õigus varade tasaarveldamiseks ja kui on tõenäoline, et seda õigust ka kasutatakse. (RTJ 2 (09.10.2012), § 20)

Kuna seaduse lisades ning määrusega kehtestatud taksonoomia alusel koostatavate raamatupidamise aruannete aruandevormid on erinevad, siis on järgnevalt toodud välja erisused bilansiskeemides, millega saab lähemalt tutvuda töö lisas 1. Seaduse bilansiskeemides esinevad alaliigendused kirjetel „Nõuded ja ettemaksed“, „Varud“, „Materiaalne põhivara“, „Immateriaalne põhivara“, „Laenukohustused“, „Võlad ja ettemaksed“ ning „Pikaajalised laenukohustused“. Määrusega kehtestatud aruandevormides selliseid alaliigendusi aga ei ole toodud. Ühtlasi kajastuvad erinevalt RPS-i skeemist taksonoomia bilansiskeemis kirjed „Bioloogilised varad“, „Sihtfinantseerimine“, „Registreerimata aktsiakapital või osakapital“, „Sissemaksmata osakapital“ ja „Muu omakapital“. Seaduse bilansiskeemis on ka tütar- ja sidusettevõtjate aktsiate või osade kirjed eraldi, määruse skeemis on esitatud ühel kirjel. Erinevused bilansikirjetes kinnitavad, et elektrooniliselt esitatavad majandusaasta aruanded olid kuni 31.12.2015 kehtinud RPS-i redaktsiooni kohaselt seadusega vastuolus ning nagu seaduse paragrahvi 18 lõikes 3 oli lubatud, ei saanud tegelikult bilansikirjeid täiendavalt liigendada. Põhjus seisneb selles, et

majandusaasta taksonoomia määrusega kehtestatud aruandevormid vastavad täpselt XBRL elementide loendile ning aruannete koostajad ei saa elemente süsteemi ise juurde lisada.

Kasumiaruanne ehk tulude ja kulude aruanne kajastab raamatupidamiskohustuslase aruandeperioodi majandustulemust (tulud, kulud ja kasum või kahjum). Kasumiaruande skeeme on erinevalt bilansist esitatud nii seaduse lisades, RTJ-s ning majandusaasta aruande taksonoomias kaks, kuna kasumiaruannet saab koostada kas kulude olemuse põhjal või kulude funktsioonide põhjal ettevõttes. Väiksemad ettevõtted kasutavad enamasti skeemi 1, milles ärikulud on jaotatud nende olemuse põhjal (nt tööjõukulud, materjalikulud, amortisatsioonikulu). Kuna skeemi 1 rakendamisel pole vaja kulusid ettevõtte funktsioonide vahel jaotada, on sellist kasumiaruannet üldiselt ka lihtsam koostada. Skeemis 2 on kulud liigendatud kulude funktsioonide kaupa ettevõttes. Funktsioonideks võivad olla näiteks müüdüd toodangu maksumus, turustuskulud ja üldhalduskulud. Kuigi funktsionaalne kasumiaruande skeem annab ettevõtte erinevate funktsioonide kulukusest parema ülevaate, on seda raskem rakendada, kuna kõikide kulude juures on vaja otsustada, millise funktsiooniga on antud kulud seotud. Lisaks ei pruugi erinevate ettevõtete skeem 2 järgi koostatud kasumiaruanded olla võrreldavad, sest kulude jagamine funktsioonidele on subjektiivne. Skeemi valimisel tuleb arvestada rahvusvahelise praktikaga ettevõtte tegevusvaldkonnas ning veel olulisem, kumb liigendus annab parema ülevaate ettevõtte majandustegevuse tulemuse kujunemisest. Ühtlasi peavad kõik raamatupidamiskohustuslased oma raamatupidamise siseeeskirjas detailselt kirjeldama, milliseid tulusid ja kulusid millistel kasumiaruande kirjetel kajastatakse ning seda liigendust tuleb ka järjepidevalt kasutada. (RTJ 2 (09.10.2012), § 21-25) Sarnaselt bilansile, milles ei tohi varasid ja kohustisi saldeerida, ei tohi ka kasumiaruandes tulusid ja kulusid netosummas kajastada. Saldeerida tohib vaid kulusid ja tulusid, mis pole tekkinud põhitegevusest, aga on tekkinud ühest ja samast või mitmest sarnasest tehingust, ning mis pole eraldivõetuna olulised. Lisaks peab saldeerimine tagama, et see annaks tehingute sisu tõepärasemalt edasi. (RTJ 2 (09.10.2012), § 28-29)

Järgnevalt on toodud välja erisused raamatupidamise seaduse 2015. aastal kehtinud redaktsiooni lisas esitatud ning majandusaasta aruande taksonoomiaga kehtestatud kasumiaruande skeemides (vt Lisa 2). Skeemis 1 on taksonoomia määrusega kehtestatud vormides kirjed „Põllumajandusliku toodangu varude jääkide muutus“ ning „Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadelt“, mida seaduse kululiigipõhises skeemis ei esine. Küll aga on 2015. aastal kehtinud raamatupidamise seaduse redaktsiooni skeemis 1 esitatud kirjele

„Tööjõukulud“ alaliigendused ning esineb ka kirje „Finantstulud ja -kulud“ alakirje „Kasum (kahjum) valuutakursi muutustest“, mida ei ole majandusaasta aruande taksonoomia määrase kasumiaruande skeemis 1. Ühtlasi on sarnaselt bilansiskeemidele kasum või kahjum tütar- ja sidusettevõtjatelt majandusaasta aruande taksonoomia määrase skeemis ühel kirjel koos, raamatupidamise seaduse 2015. aastal kehtinud aruandevormis aga eraldi. Kasumiaruande funktsionaalse skeemi ehk skeemi 2 puhul esineb majandusaasta aruande taksonoomia määrase aruandevormis kirje „Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadelt“, aga 2015. aastal kehtinud RPS-i redaktsiooni funktsionaalses kasumiaruande skeemis seda ei ole. Ühtlasi on ka skeemi 2 puhul tütar- ja sidusettevõtete kasumi või kahjumi kirjed taksonoomia määrase skeemis ühel kirjel koos, aga raamatupidamise seaduse 2015. aastal kehtinud redaktsioonis eraldi kirjetena. Taksonoomia funktsionaalses kasumiaruande skeemis ei ole ka kirjet „Kasum (kahjum) valuutakursi muutustest“, aga RPS-i (23.03.2014) kasumiaruande skeemis on see kajastatud.

1.2 Teised raamatupidamisaruanded ja tegevusaruanne

Rahavoogude või teisisõnu rahakäibe aruanne kajastab aruandeperioodi rahavoogusid (raha ja raha ekvivalentide laekumisi ning väljamakseid). Antud aruandes rühmitatakse ning kajastatakse rahavood vastavalt nende eesmärgile – äri-, investeerimis-, ja finantseerimistegevus. Äritegevuse rahavoogusid tohib kajastada nii otse-, kui ka kaudmeetodil, aga investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevad rahavood kajastatakse otsemeetodil. (RPS (23.03.2014), § 19) Otsemeetodi puhul kajastatakse aruandes reaalseid rahaliikumisi, kaudmeetodi puhul on andmed tuletatud bilansi ja kasumiaruande kirjetest. (Lepvalts, 2008) Kuna kaudmeetodil koostatud rahavoogude aruandes kajastuvad numbrid, mis on tuletatud bilansi- ja kasumiaruande kirjetest, siis pole sellest võimalik välja lugeda tehinguid, millest need rahavood tekkinud on. Seetõttu ei anna kaudmeetodil koostatud aruanne eriti aimu ettevõtte raha teenimise võimest. (White et al. 1998, 90) Otsemeetodil koostatud rahavoogude aruannet saab kasutada aga ettevõtte väärtuse hindamisel, sest selle põhjal on võimalik anda hinnang ettevõtte raha ja rahalähendite teenimise võimele. Mõlemal meetodil on oma eelised ja puudused. Otsemeetod annab investoritele ja finantseerijatele oluliselt rohkem kasulikku informatsiooni, kõik kirjed on selle meetodi puhul seotud raha tegeliku liikumisega, aruande kõik osad on sarnase ülesehitusega ning kirjed on lihtsamini loetavad ning arusaadavamad.

Teisest küljest ei kajasta otsemeetodil koostatud rahavoogude aruanne selle seost kasumiaruandega ning on ülesehituse poolest keerulisem, kuna otsemeetodi kasutamisel tuleb kasumiaruanne täielikult ümber struktureerida. Kaudmeetodil koostatud rahakäibe aruandele tuginedes on aga lihtsam kasumiproгноosi põhjal tuleviku rahavoogusid planeerida ning kuna kaudmeetodi puhul lähtutakse puhaskasumist, tagab see vahetu seose kasumiaruandega. Teisalt on kaudmeetodi puhul aruande äritegevuse osa struktuur erinev investeerimis- ja finantseerimistegevuse rahavoogude omadest ning sel meetodil koostatud aruanne hõlmab ka selliseid kirjeid, mis pole reaalse raha liikumisega seotud. (Alver, Reinberg, 2004, 374) Kuna rahavoogude aruande investeerimistegevuse osa koostatakse otsemeetodil, on selleks vaja omada täielikku informatsiooni investeeringute tegemise ja nende lõpetamise kohta. Finantseerimistegevuse rahavoogude kajastamiseks on aga vaja täielikku informatsiooni laenude võtmise ja maksmise, omanike rahaliste investeeringute ning rahadividendi maksmise kohta. (Tikk, 2016, 280) Seega pole kasumiaruandes ja bilansis piisavalt informatsiooni, et vaid nende alusel oleks võimalik rahavoogude aruande finantseerimis- ja investeerimistegevuse osa koostada. Investeerimistegevuse rahavoogude all mõistetakse ettevõtte rahapaigutust ja selle tulemusel saadavat tulu. Investeeringud on näiteks materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamine, teise firma aktsiate ostmine ning laenude andmine. Investeerimis- ja finantseerimistegevusega kaasnevad ka intressid ja dividendid ning tulenevalt Raamatupidamise Toimkonna juhendist 2, on nendega seotud kirjed lubatud kajastada kas aruande investeerimis- ja finantseerimis- või äritegevuse rahavoogude osas. Kui äritegevuse osa koostatakse otsemeetodil, tuleb kajastada ka tulumaks äritegevuse osas, aga dividendide maksmisega kaasnevat tulumaksu tohib kajastada ka finantseerimistegevuse osas. Samuti on otsemeetodil võimalik makstud intresse kajastada kas äri- või investeerimistegevuse osas. (RTJ (09.10.2012), § 38) Kaudmeetodi kasutamisel peavad aga intressid ja dividendid kajastuma investeerimis- ja finantseerimistegevuse osas, sest kaudmeetodi kasutamisel korrigeeritakse aruandeperioodi kasumit muuhulgas investeerimis- või finantseerimistegevuse tulude ja kuludega. Seetõttu ei saa nendest tulenevad intressid ja dividendid kajastada äritegevuse osas, kuna nende mõju äritegevuse rahavoogudele on juba kõrvaldatud. Juhul kui intressid või dividendid mõjutavad puhaskasumit, on need lubatud kajastada äritegevuse sektsioonis. Makstud dividendid näiteks ei mõjuta puhaskasumit ning seetõttu tuleks need kajastada finantseerimistegevuse rahavoogude juures. Samuti tuleb nende kirjete puhul kasutada järjepidevalt sama esitusviisi, et eri perioodide aruanded oleksid võrreldavad.

Ühtlasi tuleb kajastada **laekunud** dividendid ja intressid ning **tasutud** intressid ja dividendid rahavoogude aruandes eraldi. (Kieso et al. 2011, 1271)

Omakapitali muutuste aruandes kajastatakse aruandeperioodil toimunud muutusi raamatupidamiskohustuslase omakapitali kirjetes, kus tuleb eraldi välja tuua ka omanike tehtud kapitali sissemaksed ja omanikele tehtud väljamaksed, aruandeperioodi kasumi või kahjumi, arvestuspõhimõtete muutuste mõju, reserve suurendamise ja vähendamise ning muud omakapitali kirjeid mõjutanud majandustehingud. (RPS (23.03.2014), § 20) Omakapitali muutuste aruandes esitatakse ettevõtte omakapital osade kaupa aruandeperioodi alguses, seejärel osade muutused aruandeperioodil ning viimaks perioodi lõppsaldo. Lisaks majandustehingutele võivad omakapitali suurus ja struktuuris muutusi esile kutsuda arvestuspoliitika muutumine, vigade avastamine, omakapitali elementide ümberklassifitseerimine ning muud sündmused. Kuigi järjepidavuse ja võrreldavuse printsiibi kohaselt tuleks kasutada pidevalt samu arvestusmeetodeid, on siiski lubatud aruannete kvaliteedi parandamise eesmärgil võtta kasutusele ka uued arvestusmeetodid. Sel juhul tuleb ka varasemate perioodide kasumid arvutada ümber nii, nagu oleks alati kasutatud uut meetodit. (Tikk 2016, 245-246)

Raamatupidamise aastaaruande lisades tuleb avalikustada raamatupidamistava ja arvestuspõhimõtted, millest on lähtutud aruande koostamisel, selgitused põhjaruannete oluliste kirjete ning nende muutmise kohta aruandeperioodil, ning ka muud olulised asjaolud, mis on vajalikud raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemustest ning rahavoogudest õige ja õiglase ülevaate andmiseks. (RPS (23.03.2014), § 21) Muud olulised asjaolud on näiteks töötajatele arvestatud tasu üldsumma ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul, maksukohustuste ja –nõuete analüüs maksuliikide kaupa ning materiaalse ja immateriaalse põhivara gruppide amortisatsioonimeetodid ja –määrad. Lisades avalikustatava informatsiooni kohta on koostatud ka eraldi Raamatupidamise Toimkonna juhend, milles on detailselt kirjeldatud Eesti head raamatupidamistava järgivate raamatupidamiskohustuslaste nõudeid aastaaruande lisadele. Õige ja õiglase kajastamise eesmärgil on lubatud raamatupidamiskohustuslastel eirata mõningaid juhendi sätteid juhul, kui avalikustatakse säte, mida pole järgitud, mittejärgimise põhjendus ning mõju bilansi ja kasumiaruande kirjetele vastava sätte mittejärgimise tagajärjel. (RTJ 15 (09.10.2012), § 7)

Tegevusaruandes antakse ülevaade raamatupidamiskohustuslase tegevusest ja asjaoludest, millel on määrav tähtsus raamatupidamiskohustuslase finantsseisundi ja

majandustegevuse hindamisel. Samuti ka olulistest sündmustest majandusaastal ning eeldatavatest arengusuundadest järgmisel majandusaastal. Lisaks kirjeldatakse ka peamisi tegevusvaldkondi, toote- ja teenusegrupe, olulisemaid aruandeaasta jooksul toimunud ning lähitulevikus planeeritavaid investeeringuid ning olulisi uurimis- ja arendustegevuse projekte ja väljaminekuid, mis nendega seotud on. Tegevusaruandes peavad kajastuma ka aastaaruande koostamise perioodil toimunud olulised sündmused, mis ei kajastu raamatupidamise aruannetes, kuid võivad avaldada mõju järgnevate perioodide majandustulemustele. (RPS (23.03.2014), § 24) Ühtlasi oli redaktsiooni paragrahvis 24 täpsustatud auditeeritavate või seadusest lähtuvalt auditikohustust omavate ettevõtete tegevusaruannete kohta, et kirjeldada tuleb ka tegevuskeskkonna üldist arengut ja selle mõju majandustulemusele, äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust, olulisi tegevusest tingitud keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid, valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seotud riske ning peamisi finantssuhtarve majandusaasta ja sellele eelnenud perioodi kohta.

2. VÄIKEETTEVÕTETE ARUANDLUS 2016. AASTAL JÕUSTUNUD RAAMATUPIDAMISE SEADUSE REDAKTSIOONI KOHASELT

2.1 Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/34/EL

Euroopa Liidu Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 2013/34/EL võeti vastu 26. juunil 2013. aastal. Direktiiv reguleerib teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ning nendega seotud aruannete koostamist. Selle direktiiviga muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning kehtetuks tunnistati nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ. (Rahandusministeeriumi pressiteade „Eesti esitas hagi raamatupidamisdirektiivi vastu“ 26.09.2013)

Kuna nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ pärinesid vastavalt 1978. ja 1983. aastast, oli uue raamatupidamisdirektiivi väljatöötamise peamine põhjus lihtne – olemasolevate direktiivide kaasajastamine. Turu globaliseerumine, üha kasvav kaubandussuhete arv ning tööjõu, kapitali ja kaupade mobiilsuse kasv on tekitanud vajaduse ühtsustatud finantsaruandluse järele rahvusvahelisel tasandil. Rahvusvaheliselt ühtne finantsaruandlus on oluline raamatupidamisdokumentide parema läbipaistvuse ning võrreldavuse saavutamiseks. Varasemad EL direktiivid (78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ) aga ei taganud piisavalt harmoniseeritud raamatupidamist. Lisaks sellele olid olulisteks 2013/34/EL väljatöötamise põhjusteks ka ettevõtete administratiivkoormuse vähendamine ning finantsaruannetest saadava informatsiooni lihtsustamine sõltuvalt ettevõtte suurusest. (Socoliuc ja Grosu, 2015)

Kui Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu võtsid 26. juunil, 2013. aastal direktiivi vastu, kaebas Eesti Vabariik direktiivi sama aasta 23. septembril Euroopa Kohtusse (Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-508/13). Direktiivi algsed eesmärgid olid väikeettevõtete halduskoormuse vähendamine ning finantsaruandluse võrreldavuse suurendamine, aga Eesti hinnangul polnud kumbki eesmärk saavutatav ning arvati pigem, et direktiivi tagajärjel väheneks sootuks Eesti majandusruumi läbipaistvus ning ka ettevõtete konkurents-

võime. (Rahandusministeeriumi pressiteade „Eesti esitas hagi raamatupidamisdirektiivi vastu“ 26.09.2013)

Kuna mikro- ja väikeettevõtted moodustavad Eestis 98% ettevõtete koguarvust ning 54% kõigi ettevõtete müügitulust, soovis Eesti esiteks vaidlustada direktiivi ebaproportsionaalse piirangu, mille kohaselt tohib Äriregistri ettevõtjaportaali e-aruandluskeskkonna kaudu esitatavaid majandusaasta aruannete täiendavaid lisasid väikestelt ettevõtetelt nõuda rangelt vaid maksude kogumise eesmärgil. (Rahandusministeeriumi pressiteade „Eesti esitas hagi raamatupidamisdirektiivi vastu“ 26.09.2013)

Lisaks tekiks direktiivi jõustumisel Eestis vajadus muuta mitmeid kõrgeid rahvusvahelisi auhindu pälvinud e-aruandluskeskkonna süsteemi, mis on kasutusel juba alates 2010. aastast. E-aruandluskeskkond on mugav lahendus aruannete esitajatele ning selles sisalduvad andmed on kättesaadavad kõikidele era- ja riigisektori huvirühmadele. Paljud riigiasutused ning eraettevõtted peaksid edaspidi majandusaasta aruannetest kaduva teabe saamiseks pöörduma otse ettevõtjate poole. Samuti ei oleks Eestis enam statistikaametil eeltäidetuna majandusaasta aruandest kogutud andmeid, mis aitavad ettevõtjatel aega kokku hoida. Seega tooks direktiiv Eestis kaasa – vastupidiselt selle eesmärkidele – halduskoormuse ümberpaiknemise ja tõusu nii ettevõtetele kui ka riigile. (Rahandusministeeriumi pressiteade „Eesti esitas hagi raamatupidamisdirektiivi vastu“ 26.09.2013)

18. juunil, 2015. aastal tegi aga Euroopa Kohus otsuse, jättes Eesti Vabariigi hagi rahuldamata, kuna Eesti ei suutnud tõendada, et direktiiv kahjustaks liigselt finantsaruannete kasutajate huve võrreldes väikeettevõtjate halduskoormuse suhtes oodatavate soodsate tagajärgedega. (Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-508/13)

Direktiiv tutvustab nelja ettevõtete kategooriat, mis on määratletud bilansimahu, müügitulu ja aruandeaasta keskmise töötajate arvu alusel, kuna nimetatud näitajad annavad reeglina ettevõtte suuruse kohta objektiivset teavet (2013/34/EL lg 12). Vastavasse kategooriasse kuulumiseks peavad bilansipäeval piirmäära sisse mahtuma vähemalt kaks näitajatest ning suuremasse kategooriasse liigub ettevõtte siis, kui kahel järjestikusel aruandeaastal ületatakse vähemalt kahte kolmest piirmäärast. (Deac, 2014). Andmaks selget ülevaadet ettevõtete kategooriatest ning piirmääradest direktiivi kohaselt, on järgnevalt koostatud tabel 1.

Tabel 1. Ettevõtete kategooriad ning piirmäärad direktiivi 2013/34/EL kohaselt

Näitaja	Mikroettevõte	Väikeettevõte	Keskmise suurusega ettevõte	Suur ettevõte
Bilansimaht (€)	≤ 350 000	≤ 4 000 000 – 6 000 000	≤ 20 000 000	> 20 000 000
Müügitulu (€)	≤ 700 000	≤ 8 000 000 – 12 000 000	≤ 40 000 000	> 40 000 000
Töötajate arv	≤ 10	≤ 50	≤ 250	> 250

Allikas: Autori koostatud Euroopa Liidu direktiivi 2013/34/EL, artikli 3, lg 1-4 alusel

Vastavalt uuele direktiivile on mikroettevõtjad ettevõtjad, kes ei ületa bilansipäeval kahte kolmest järgnevast kriteeriumist: bilansimaht 350 000 eurot, müügitulu 700 000 eurot ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul kümme töötajat. (2013/34/EL 1. peatükk, artikkel 3)

Väikeettevõtjad on ettevõtjad, kes ei ületa bilansipäeval kahte kolmest järgnevast kriteeriumist: bilansimaht 4 000 000 eurot, müügitulu 8 000 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 50 töötajat. Väikeettevõtete puhul võivad liikmesriigid määratleda piirmäärad, mis ületavad 4 000 000 eurose bilansimahu piirmäära ning 8 000 000 eurose müügitulu piirmäära. Siiski ei tohi liikmesriigi poolt kehtestatud piirmäärad ületada vastavalt 6 000 000 eurot ning 12 000 000 eurot. (2013/34/EL 1. peatükk, artikkel 3)

Keskmise suurusega ettevõtjad on ettevõtjad, kes ei ületa bilansipäeval kahte kolmest järgnevast kriteeriumist: bilansimaht 20 000 000 eurot, müügitulu 40 000 000 eurot ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 250 töötajat. (2013/34/EL 1. peatükk, artikkel 3)

Suured ettevõtjad on ettevõtjad, kes ületavad bilansipäeval kahte kolmest järgnevast kriteeriumist: bilansimaht 20 000 000 eurot, müügitulu 40 000 000 eurot ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 250 töötajat. (2013/34/EL 1. peatükk, artikkel 3)

Kuna nende kategooriate puhul tuleb arvestada ka inflatsiooni mõjuga, siis vaatab komisjon kehtestatud piirmäärad vähemalt iga viie aasta järel üle ning muudab vajadusel kehtestatud piirmäärasid. (2013/34/EL 1. ptk, art 3)

Kuna Euroopa Liidus ja Eestis on valdav enamus ettevõtetest mikro- ja väikeettevõtted, siis mõjutab direktiiv väga suurt osa ettevõtete koguarvust. Tabelis 2 on toodud erinevate finantssektorist väljaspool tegutsevate ettevõtete liikide osatähtsus Euroopa Liidus ning Eestis. Tabelis esitatud andmed on võetud Eurostati andmebaasist ning need konkreetset

numbrid pärinevad 2012. aastast, kuna uuemates tabelites polnud kogu Euroopa Liidu ettevõtete arvu märgitud.

Tabel 2. Väljaspool finantssektorit tegutsevate ettevõtete jagunemine töötajate arvu järgi Euroopa Liidus ja Eestis (2012)

Piirkond	Ettevõtete koguarv	Mikroettevõtted (0-9 töötajat)		Väikeettevõtted (10-49 töötajat)		Keskmise suurusega ettevõtted (50-249 töötajat)		Suured ettevõtted (250+ töötajat)	
		Ettevõtete arv	%	Ettevõtete arv	%	Ettevõtete arv	%	Ettevõtete arv	%
Euroopa Liit	22 346 729	20 717 621	92,7	1 361 935	6,1	223 585	1,0	43 590	0,2
Eesti	58 408	52 394	89,7	4 872	8,3	991	1,7	151	0,3

Allikas: Autori koostatud Eurostat-ist pärinevate andmete põhjal

Tabelis 2 on finantssektorist väljaspool tegutsevad ettevõtted jaotatud kategooriatesse vaid töötajate arvu alusel, kuna müügitulu ja bilansimahu järgi liigitatult pole Eurostati andmebaasis ettevõtete arvu avaldatud. Samuti on kategooriad selles tabelis pisut nihkes, kuna andmebaasis olid ettevõtted jaotatud kategooriatesse järgnevalt: 0-9 töötajat, 10-19 töötajat, 20-49 töötajat, 50-249 töötajat ning 250 või enam töötajat. See tähendab, et mõned väikeettevõtted selles tabelis võivad töötajate arvu poolest kuuluda ka mikroettevõtete või keskmise suurusega ettevõtete kategooriasse, kuna tegelikult on näiteks 10 töötajaga ettevõtted samuti mikroettevõtted ning 50 töötajaga ettevõtted väikeettevõtted. Sama kehtib ka keskmise suurusega ettevõtete puhul, sest 250 töötajaga ettevõtted on direktiivi kohaselt samuti keskmise suurusega, mitte suured ettevõtted. Küll aga annab tabel laias laastus aimu, kui suur osakaal on erineva suurusega ettevõtteid Euroopa Liidus ning Eestis. Tabelist on näha, et kõige suurem osa Euroopa ettevõtjatest (92,7%) kuuluvad mikroettevõtjate kategooriasse, Eestis moodustavad mikroettevõtted pisut väiksema osa ettevõtete koguarvust (89,7%). Väikeettevõtete osakaal on aga Eestis suurem (8,3%) kui Euroopa Liidus (6,1%), samuti ka keskmise suurusega ettevõtete (Eestis 1,7%, EL-is 1%) ning suurte ettevõtete osakaal (Eestis 0,3%, EL-is 0,2%). Mikro- ja väikeettevõtted moodustavad töötajate arvu järgi seega Euroopa Liidus lausa 98,8% ning Eestis 98% ettevõtjate koguarvust, mis tähendab, et lihutsustatud finantsaruandluse nõuded mõjutavad valdavalt enamust Euroopa Liidu ettevõtete koguarvust.

Vastavalt uuele direktiivile sisaldavad kõikide ettevõtete aruandeaasta raamatupidamisaruanded minimaalselt bilanssi, kasumiaruannet ja finantsaruannete lisasid.

Liikmesriikidel on seejuures võimalus nõuda keskmise suurusega ning suurtelt ettevõtjalt lisaks bilansile, kasumiaruandele ning finantsaruannete lisadele ka muude aruannete kaasamist aruandeaasta finantsaruannetesse. (2013/34/EL, 2. ptk, art 4)

Majandusaasta aruanne peab andma õige ja õiglase ülevaate ettevõtja vara, kohustiste, finantsseisundi ja kasumi või kahjumi kohta. Kui aruanne pole koostatud selliselt, et see annaks õige ja õiglase ülevaate kõige eelmainitu kohta, peab finantsaruannete lisades kajastuma selline lisateave, mis on vajalik kõnealuse nõude täitmiseks – need põhimõtted kehtivad kõikide kategooriate ettevõtete kohta. (2013/34/EL, 2. ptk, art 4)

Liikmesriigid saavad väikeettevõtjatel lubada esitada lihtsustatud majandusaasta aruande, mis koosneb lühendatud bilansist, lühendatud kasumiaruandest ning finantsaruannete lisadest. Finantsaruannete lisad on väikeettevõtjate puhul kohustuslikud. Juhul kui liikmesriik nõuab väikeettevõtjalt finantsaruannete lisades väikeettevõtja enda aktsiate või osakute omandamise kohta infot, tohib liikmesriik vabastada väikeettevõtjad tegevusaruande koostamise kohustusest. (Deac, 2014) Väikeettevõtete puhul peavad finantsaruannete lisad sisaldama kasutatud arvestuspõhimõtteid, põhivara arvestuse tabelit (kui põhivara mõõdetakse ümberhinnatud väärtuses), mis omakorda peab sisaldama aruandeaasta muutuseid ümberhindlusreservis ning bilansilist maksumust, mida oleks põhivara ümber hindamata jätmisel kajastatud. Lisaks peavad finantsaruannete lisad sisaldama finantsinstrumentide ja/või muude varade finantsinstrumentidena kasutamise õiglase väärtuse avalikustamist, kõigi bilansiväliste siduvate finantskohustuste, garantiide või võimalike sündmuste kogusumma ning igasuguste antud tagatise laadi ja vormi, haldus-, juht- ja järelevalveorganite liikmetele makstud avansi ja neile antud krediidi summad, näidates sealjuures intressimäärad, põhitingimused ning tagasimakstud ja mahakantud summad või summad, millest on loobutud, samuti siduvad kohustused, mis on nende huvides igat laadi tagatistega võetud. Ühtlasi ka üksikute erakorralise suuruse või tekkega tulu- või kulukirjete summa ja laad, ettevõtja võlgnetavad summad, mille maksetähtajani on jäänud rohkem kui viis aastat, ning kõik ettevõtja võlad, mille eest ettevõtja on andnud tagatise, kusjuures näidatakse tagatise laad ja vorm, ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul. (2013/34/EL, 4. ptk, art 16)

2.2 Muudatused Eesti Vabariigi õigusaktides

Tulenevalt uue raamatupidamisdirektiivi 2013/34/EL jõustumisest tekkis vajadus Eesti raamatupidamise seadust muuta, et kaasajastada arvestusala õigusraamistikku ning viia see kooskõlla Euroopa Liidu õigusega. Eesmärgi täitmiseks töötati välja raamatupidamise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus ehk seaduseelnõu 65 SE, mille seletuskirja punktis 1.1 oli selle eesmärk sõnastatud järgmiselt: „eelnõu sisuliseks eesmärgiks on parandada avalikkusele suunatud arvestusala info kvaliteeti ja võrreldavust ning vähendada sealjuures mikro- ja väikeettevõtja halduskoormust.“ Seaduse planeeritavaks jõustumistähtajaks oli märgitud 30. november 2015, aga seadus jõustus tegelikult 2016. aasta esimesel jaanuaril. (65 SE, § 9)

Uue seaduseelnõuga tehti mitmeid muudatusi kehtivas raamatupidamise seaduses, audiitortegevuse seaduses, mittetulundusühingute seaduses, riigieelarve seaduses, riigikontrolli seaduses, sihtasutuste seaduses, Vabariigi Valitsuse seaduses ning äri-seadustikus. Muudatused hõlmasid endas mitmete mõistete ümbersõnastamist, täpsustamist, osade punktide tühistamist ning uute terminite defineerimist. Selles töös uuritakse väikeettevõtete aruandlust ning välja on toodud vaid muudatused raamatupidamise seaduses ning audiitortegevuse seaduses, kuna teised muudetud seadused ei mõjuta väikeettevõtete aruandlust.

Olulisemad muudatused, mis tehti raamatupidamise seaduses eelnõuga, on seotud ettevõtete kategooriate määratlemise ja defineerimisega ning mikro- ja väikeettevõtete majandusaasta aruande lihtsustamisega. Seaduseelnõus esinesid mõned erisused ettevõtete määratluste kriteeriumides võrreldes Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga.

Menetlusprotsessi läbimisel muudeti ning tühistati eelnõu paljusid sätteid ning võrreldes 65 SE kolmanda lugemise tekstiga, on ka vastuvõetud seaduse tekstis mitmeid erisusi. Tabelis 3 on võrreldud eelnõu kolmanda lugemise tekstis sätestatud ettevõtete liikide piirmäärasid 2016. aasta esimesest jaanuarist kehtiva raamatupidamise seaduse redaktsiooni ettevõtete liikide piirmääradega. Nagu Liidu direktiivis 2013/34/EL on märgitud, kehtib ka Eestis ettevõtete liikide puhul reegel, et ettevõtte liigub teise rühma, kui kahel järjestikusel bilansipäeval ei täideta kriteeriume. (RPS (01.01.2016), § 2 lg 6)

Tabel 3. Ettevõtete kategooriad ning seaduseelnõu 65 SE ja raamatupidamise seaduse (01.01.2016) piirmäärade võrdlus

Dokument	Näitaja	Mikroettevõte	Väikeettevõte	Keskmise suurusega ettevõte	Suur ettevõte
65 SE	Bilansimaht (€)	≤ 175 000	≤ 4 000 000	≤ 20 000 000	> 20 000 000
	Müügitulu (€)	≤ 16 000	≤ 8 000 000	≤ 40 000 000	> 40 000 000
	Töötajate arv	≤ 10	≤ 50	≤ 250	> 250
RPS (01.01.2016)	Bilansimaht (€)	≤ 175 000	≤ 4 000 000	≤ 20 000 000	> 20 000 000
	Müügitulu (€)	≤ 50 000	≤ 8 000 000	≤ 40 000 000	> 40 000 000
	Töötajate arv	-	≤ 50	≤ 250	> 250

Allikas: Autori koostatud seaduseelnõu 65 SE § 1 lg 7 ja RPS (01.01.2016) § 3 lg 14-17 alusel

Eelnõus planeeriti algselt, et mikroettevõtja on osahing, kelle **kõik** näitajad aruandeaasta bilansipäeval on järgmised: bilansimaht kuni 175 000 eurot, kohustised ei ole suuremad kui omakapital, üks osanik kes on ka juhatuse liige, ja ei ole käibemaksukohustuslane (aasta müügitulu peab jääma alla 16 000 euro). (65 SE, § 1 lg 7) Mikroettevõtja puhul tehti seega eelnõus mõningaid muudatusi võrreldes Liidu direktiiviga, milles mikroettevõtja piirmäärad olid kõrgemad: bilansimaht 350 000 eurot ja müügitulu 700 000 eurot, töötajate arvu kriteerium jäeti esialgu samaks, nagu Liidu direktiivis. Jõustunud seaduse redaktsiooni tekstis tõsteti mikroettevõtja müügitulu piirmäär 50 000 euroni ning tühistati töötajate arvu kriteerium. Samuti kehtestati Eestis lisakriteeriumid, et kohustised ei tohi ületada omakapitali ning vähemalt üks osanik peab olema ettevõtte juhatuses. (65 SE, § 1 lg 7; RPS (01.01.2016), § 3 lg 14) Alates 2016. aasta esimesest jaanuarist on Raamatupidamise seaduses märgitud, et mikroettevõtjad, kes lähtuvad Eesti heast raamatupidamistavast, võivad koostada majandusaasta aruande, mis peab koosnema vähemalt kahest põhiaruandest, milleks on bilans ja kasumiaruanne ning ka raamatupidamise aruande lisadest. (RPS (01.01.2016), § 15 lg 2¹)

Väikeettevõtja on Eestis registreeritud äriühing, kellel aruandeaasta bilansipäeval peab bilansimaht olema alla 4 000 000 euro, müügitulu alla 8 000 000 euro ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul kuni 50 inimest. (RPS (01.01.2016), § 3 lg 15) Sarnaselt raamatupidamisdirektiiviga 2013/34/EL tohib üks näitajatest olla üle piirmäära.

Keskmise suurusega ettevõtja on Eestis registreeritud äriühing, kellel aruandeaasta bilansipäeval tohib näitajatest vaid üks ületada järgmisi tingimusi: varad kokku 20 000 000

eurot, müügitulu 40 000 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 250 inimest. (RPS (01.01.2016), § 3 lg 16)

Suurettevõtja on Eestis registreeritud äriühing, kellel bilansipäeval vähemalt kaks näitajatest ületavad järgmisi tingimusi: bilansimaht 40 000 000 eurot, müügitulu 20 000 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 250 inimest. (RPS (01.01.2016), § 3 lg 17)

Lisaks raamatupidamise seadusele muudeti seaduseelnõu jõustumisel ka audiitor-tegevuse seadust (AudS). AudS-i on 2016. aastal muudetud lausa kahel korral: esimene redaktsioon, mis tõi kaasa suurema osa muudatustest, jõustus 2016. aasta esimesel jaanuaril, aga juba sama aasta 18. jaanuaril jõustati uus redaktsioon. Täpsustuseks tuleb märkida, et töös on toodud välja muutused, mis hakkasid kehtima alates esimesest jaanuarist, kuna muudatused, mis tehti 18. jaanuaril, olid väga väikesed ning ühtlasi pole need käesoleva töö raames olulised, sest need puudutavad üldistatult siseaudiitori kutseeksami korraldust.

Audiitortegevuse seaduses muudeti raamatupidamiskohustuslase aastaaruande auditi kohustuse piirmäärasid. (65 SE, § 2 lg 1) Aastaaruande auditi piirmäärad on jaotatud kaheks: sellised, millest vähemalt **kaks** näitajat peavad ületama piirmäära ning sellised, millest vähemalt **üks** peab ületama piirmäära, et raamatupidamiskohustuslasel oleks auditikohustus. Näitajad, mille alusel auditi kohustust määratakse, on samad, nagu ettevõtete suuruse puhul: müügitulu, bilansimaht ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul. Muudatused on illustreeritud tabelis 4, kus on kõrvutatud piirmäärad, mis kehtisid kuni 2015. aasta lõpuni ning piirmäärad, mis seisavad nii AudS-i 01.01.2016 kui ka 18.01.2016 jõustunud redaktsiooni tekstis.

Tabel 4. Raamatupidamise aastaaruande auditi kohustuse piirmäärad AudS (01.01.2015) ja AudS (18.01.2016) kohaselt

Näitaja	AudS (01.01.2015)		AudS (18.01.2016)	
	Vähemalt kaks näitajat ületavad piirmäära	Vähemalt üks näitaja ületab piirmäära	Vähemalt kaks näitajat ületavad piirmäära	Vähemalt üks näitaja ületab piirmäära
Müügitulu (€)	2 000 000	6 000 000	4 000 000	12 000 000
Bilansimaht (€)	1 000 000	3 000 000	2 000 000	6 000 000
Töötajate arv	30	90	60	180

Allikad: Autori koostatud AudS (01.01.2015) § 91 lg 1-2 ning AudS (18.01.2016) § 91 lg 1-2 alusel

Nagu näha, on võrreldes eelmise seaduse redaktsiooniga tõstetud piirmäärasid lausa kahekordselt. Nende näitajate puhul, millest vähemalt kaks peavad auditikohustuse kandmiseks ületama piirmäära, on müügitulu määr tõstetud kahelt miljonilt eurolt neljale miljonile, bilansimaht miljonilt eurolt kahe miljonini ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 30-lt töötajalt 60 töötajani. Kriteeriumite puhul, millest vaid üks peab üle piirmäära olema, on müügitulu tõstetud kuelt miljonilt 12 miljoni euroni, bilansimaht kolmelt miljonilt kuue miljoni euroni ning keskmine töötajate arv 90-lt töötajalt 180 töötajani. (AudS (01.01.2014) § 91 lg 1-2; AudS (01.01.2016) § 91 lg 1-2) Seega vabanesid seaduseelnõu 65 SE jõustumisel paljud auditikohustust kandvad ettevõtted sellest kohustusest.

Samuti muutusid alates 2016. aasta algusest audiitortegevuse seaduses raamatupidamise aastaaruande ülevaatusse piirmäärad, mis põhinevad samadel näitajatel: müügitulu või tulu, bilansimaht ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul. Sarnaselt auditi kohustuse piirmääradele, on ka ülevaatusse puhul kaks liiki kriteeriume: sellised, millest vähemalt kaks ületavad piirmäära ning sellised, millest vähemalt üks ületab piirmäära. Selge ülevaate andmiseks on ülevaatusse piirmäärade kohta koostatud tabel 5, milles on kõrvutatud 01.01.2015 jõustunud redaktsiooni ning alates 2016. aasta esimesest jaanuarist jõustunud redaktsiooni tekstis märgitud andmed.

Tabel 5. Raamatupidamise aastaaruande ülevaatusse kohustuse piirmäärad AudS (01.01.2015) ja AudS (18.01.2016) kohaselt

Näitaja	AudS (01.01.2015)		AudS (18.01.2016)	
	Vähemalt kaks näitajat ületavad piirmäära	Vähemalt üks näitaja ületab piirmäära	Vähemalt kaks näitajat ületavad piirmäära	Vähemalt üks näitaja ületab piirmäära
Müügitulu (€)	1 000 000	3 000 000	1 600 000	4 800 000
Bilansimaht (€)	500 000	1 500 000	800 000	2 400 000
Töötajate arv	15	45	24	72

Allikad: Autori koostatud AudS (01.01.2015) § 92 lg 1-2 ning AudS (18.01.2016) § 92 lg 1-2 alusel

Sarnaselt auditikohustusele, on ka raamatupidamise aastaaruande ülevaatusse piirmäärasid kõrgendatud, aga mitte nii suurel määral. Kuni 2015. aasta viimase päevani pidid vähemalt kaks järgnevast kriteeriumist ületama piirmäära, et ettevõtjal oleks aastaaruande ülevaatusse kohustus: müügitulu või tulu 1 000 000 eurot, bilansimaht 500 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 15 inimest. Antud piirmäärad on tõstetud vastavalt 1 600 000 ja 800 000 euroni ning 24 töötajani. Näitajate puhul, millest vaid üks peab üle piir-

määrä olema, on tõstetud aga müügitulu 3 000 000 eurolt 4 800 000 euroni, bilansimaht 1 500 000 eurolt 2 400 000 euroni ning keskmine töötajate arv 45-lt töötajalt 72 töötajani. Kuigi ülevaatusel pole piirmäärasid tõstetud sama palju kui auditikohustuse puhul, on vahe siiski märgatav ning eelnõu jõustumisel vabanesid paljud ettevõtted ülevaatuskohustusest.

2.3 Nõuded väikeettevõtete majandusaasta aruannetele

Kui varasemalt pidid kõik ettevõtted esitama majandusaasta aruande, mis koosnes kõikidest raamatupidamisaruannetest (bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne, omakapitali muutuste aruanne ja raamatupidamise aastaaruande lisad) ning tegevusaruandest, siis uue raamatupidamise seaduse redaktsiooni kohaselt on nõudmisi väikeettevõtjate majandusaasta aruannetele vähendatud.

Väikeettevõtja tohib koostada raamatupidamise aruande, mis koosneb vähemalt bilansist, kasumiaruandest ja lisadest juhul, kui lähtutakse Eesti heast raamatupidamistavast. (RPS (01.01.2016), § 15 lg 2¹) Sellist raamatupidamise aruannet nimetatakse lühendatud raamatupidamise aastaaruandeks. Ühtlasi peavad väikeettevõtjad esitama oma majandusaasta aruandes ka tegevusaruande, mikroettevõtjad vabanesid ka sellest kohustusest. „Väikeettevõtja eesmärk lühendatud raamatupidamise aastaaruande koostamisel ja avaldamisel on anda aruande kasutajale, kellel on aruandest arusaamiseks piisavad finantsalased teadmised, oma finantsseisundi ja -tulemuse kohta asjakohast ning tõepäraselt esitatud informatsiooni, mida aruande kasutaja saaks oma majandusotsuste tegemisel kasutada.“ (RPS (01.01.2016), § 15 lg 2³) Väikeettevõtjad pole seega kohustatud koostama rahavoogude aruannet ja omakapitali muutuste aruannet. Viimast on võimalik bilansi- ja kasumiaruannete kirjete põhjal aruande kasutajatel ise koostada, aga rahavoogude aruande investeerimis- ja finantseerimistegevuse osa pole võimalik ilma ettevõtte täieliku investeerimise ja finantseerimise kohta käiva informatsioonita koostada, mis tähendab, et edaspidi jääb sellekohane teave aruande kasutajatel saamata.

2.3.1 Bilanss ja kasumiaruanne

Eelmises peatükis selgus, et 23.03.2014 jõustunud raamatupidamise seaduse redaktsiooni kohaselt olid kõik Eesti heast raamatupidamistavast lähtuvad raamatupidamiskohustuslased kohustatud kasutama seaduse lisades esitatud bilansi- ja kasumiaruande skeeme, aga praktikas kasutati siiski majandusaasta aruande taksonoomia määrusega kehtestatud aruandevorme, kuna alates 2010. aastast tuli majandusaasta aruanded esitada elektrooniliselt läbi e-aruandluskeskkonna. Ka 2016. aasta 1. jaanuaril jõustunud raamatupidamise seaduse redaktsioonis esineb sama vastuolu paragrahvides 14¹ ning 18, kuna majandusaasta taksonoomia määruse aruandevorme pole veel uuendatud. Kuna uue RPS-i redaktsiooni järgi koostatakse majandusaasta aruandeid alles 2016. aasta esimesel jaanuaril alanud aruandeaasta kohta, siis on alust arvata, et enne 2017. aasta algust uuendatakse ka taksonoomia aruandevorme ning kooskõlastatakse need seaduse nõuetega. 01.01.2016 seaduse redaktsiooni lisades 1 ja 2 esitati aga uued bilansi- ja kasumiaruande skeemid, mis on taksonoomia aruandevormidele sarnasemad, kuid siiski esinevad mõned erisused. Kokkuvõtvalt on uues seaduse redaktsioonis esinevad skeemid justkui kombinatsioonid eelmise redaktsiooni ning taksonoomia määrusega kehtestatud bilansi- ja kasumiaruande skeemidest.

Bakalaureusetöö lisas 1 on esitatud uue redaktsiooni bilansiskeem seadusest pärineva originaalvormistusega, välja on jäetud vaid konsolideeritud aruannetes esinevad kirjed, kuna töös konsolideeritud aruandeid ei käsitleta. Kirjed, mis on esitatud tärniga, on kirjed, mida mikroettevõtjad peavad oma bilansis esitama (teised kirjed on mikroettevõtjatel lubatud esitada raamatupidamise aastaaruande lisades). 01.01.2016 jõustunud RPS-i redaktsiooni lisade bilansiskeemis on sarnaselt varasemale raamatupidamise seaduse skeemile tehtud alaliigendused, mida taksonoomia skeemides ei kajastunud ning bilansiskeemile on lisatud ka taksonoomia skeemis esinev kirje „bioloogilised varad“ (vt Lisa 1). Alaliigendused on märgitud araabia numbritega ning vastavalt uue redaktsiooni paragrahvi 18 lõikele 3², tohivad väikeettevõtted esitada need kirjed bilansi asemel lühendatud raamatupidamise aastaaruande lisades. Ühtlasi on erinevalt määrusega kehtestatud skeemist uue redaktsiooni bilansiskeemis tütar- ja sidusettevõtjate aktsiad ja osad eraldi kirjetel. Uues bilansiskeemis on asendatud ka sõna „kohustus“ sõnaga „kohustis“, kuna uue redaktsiooniga täpsustati ning sõnastati ka ümber mitmete terminite definitsioonid. Erinevalt rahvusvahelistest finantsaruandlust reguleerivatest dokumentidest, pole enne 01.01.2016 jõustunud redaktsiooni kohustust ja kohustist Eesti raamatupidamise seaduses omavahel eristatud. Tegelikult on need kaks

erinevat mõistet, aga kuna sõnad on eesti keeles nii sarnased, siis on ilmselt mugavuse tõttu jäänud kohustus tahaplaanile ning on kasutatud selle asemel sõna „kohustus“. Kohustus on tõlge inglisekeelsest sõnast *liability*, kohustus aga sõnast *obligation*. Kohustus on uues redaktsioonis defineeritud kui raamatupidamiskohustuslase eksisteeriv kohustus, mis tuleneb mineviku sündmustest ja millest vabanemine eeldatavalt vähendab majanduslikult kasulikke ressursse. (RPS (01.01.2016), § 3 punkt 2) Kohustus on aga Eesti õigekeelsussõnaraamatu kohaselt lubadus, mis tuleb tingimata täita. Nagu näha, on sõnadel täiesti erinevad definitsioonid, mistõttu on raamatupidamise seaduse tekst tegelikult juba väga pikka aega olnud ebakorrektne.

Kasumiaruande skeemid on uue redaktsiooni kohaselt väga sarnased taksonoomiaga kehtestatud skeemidele, ainukeste erinevustena kululiigipõhises skeemis (skeem 1) on tööjõukuludele tehtud araabia numbritega alaliigendused „palgakulu“ ja „sotsiaalmaksud“ ning lisatud on ka kirje „olulised käibevara allahindlused“. Funktsionaalses skeemis (skeem 2) on taksonoomia skeemist erinev vaid see, et kirje „kasum (kahjum) tütarettevõtjatelt“ ja „kasum (kahjum) sidusettevõtetelt“ on eraldi kirjetena (taksonoomias ühes kirjes koos). (RPS (01.01.2016) lisa 2, Majandusaasta aruande taksonoomia alusel...2011)

Kuigi uued bilansi- ja kasumiaruandeskeemid on põhjalikud ning hõlmavad erinevalt eelnevast redaktsioonist ka bioloogilisi varasid, siis eemaldati uues raamatupidamise seaduse redaktsioonis paragrahvist 18 lõige 3, mis lubas bilansi- ja kasumiaruande skeeme informatiivsuse suurendamise eesmärgil täiendavalt alaliigendada ning lisada uusi kirjeid.

2.3.2 Teised raamatupidamisaruanded ja tegevusaruanne

2016. aasta esimesel jaanuaril jõustunud redaktsiooni kohaselt pole väikeettevõtetal enam kohustust esitada rahavoogude aruannet ning omakapitali muutuste aruannet, mistõttu pole selles peatükis nimetatud aruandeid käsitletud. Lähemalt tuleb vaadata aga raamatupidamise aastaaruande lisasid ning tegevusaruannet.

Uue seaduse redaktsiooni tekstis pole nõuded väikeettevõtjate lühendatud raamatupidamise aastaaruande lisades avalikustatavale teabele oluliselt muutunud. Varasema seaduse redaktsiooni kohaselt tuli avaldada vaid raamatupidamistava, millest oldi lähtunud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, kasutatud arvestusmeetodid, selgitused põhiaruannete oluliste kirjete ja nende muutumise kohta ning muud olulised asjaolud õige ja õiglase ülevaate andmiseks raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemus-

test ja rahavoogudest. Uue redaktsiooni paragrahvis 21 on nõudeid väikeettevõtjate lühendatud majandusaasta aruande lisadele täpsustatud. Alates 2016. aasta esimesest jaanuarist peavad väikeettevõtjad lühendatud aastaaruande lisades lisaks varasematele nõuetele avalikustama vähemalt teabe selle kohta, et tegemist on lühendatud raamatupidamise aastaaruandega ning et see on koostatud kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga, õiglasel väärtuses kajastatavate bilansikirjete hindamise olulised eeldused ning nimetatud kirjete saldode muutuste analüüsi, bilansiväliste tingimuslike ja siduvate kohustuste kogusumma, tehingud seotud osapooltega ning kohustised, mille täitmise kohta on ettevõtja andnud tagatise, sealhulgas ka antud tagatise liigi ja kirjelduse. Lisaks tuleb avalikustada tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmetele makstud ettemaksud ja antud laenude summa ning muud olulised laenutingimused, erandlike (harvaesinevas suuruses või laadis) tulu ja kulu kirjete summa ja olemus, rohkem kui viie aastase tagasimakse tähtajaga pikaajaliste kohustuste summa, materiaalse ja immateriaalse põhivara muutuste kirjeldus rühmade kaupa, olulised sündmused pärast bilansipäeva, bilansis mittekajastuvate oluliste tehingute olemus ja nende ärilise eesmärgi kirjeldus, keskmine töötajate arv ning konsolideerimisgrupp, kuhu väikeettevõtja kuulub, konsolideeritud finantsaruandeid koostava konsolideeriva üksuse nimi ja registrijärgne asukoht. Kuigi varasemalt eelnevaid nõudeid polnud raamatupidamise seaduses täpsustatud, olid paljud neist siiski Raamatupidamise Toimkonna juhendis 15, mis käsitleb lisades avalikustatavat informatsiooni. Seega olid paljud nendest nõuetest väikeettevõtjate poolt täidetud ka varasema redaktsiooni kohaselt ning uute asjadena on sisse toodud vaid asjaolu, et tegemist on lühendatud aastaaruandega, erandlike tulu ja kulu kirjete summa ja olemus ning bilansis mittekajastuvate oluliste tehingute olemus ja nende ärilise eesmärgi kirjeldus.

Tegevusaruandele esitatud nõuetes tehti samuti uue redaktsiooni tekstis mõningaid muudatusi. Põhilised muudatused puudutavad küll suurettevõtete majandusaasta aruandeid, aga ka väikeettevõtete puhul on sätteid muudetud. 23.03.2014 jõustunud redaktsiooni kohaselt polnud ettevõtjatel kohustust välisriigis registreeritud filiaalide olemasolu tegevusaruandes märkida, aga uues redaktsioonis on sellekohane märgi tehtud. (RPS (01.01.2016), § 24 lg 1) Juhul kui raamatupidamiskohustuslane on aruandeperioodi jooksul omandanud või tagatiseks võtnud oma aktsiaid või osasid, tuleb edaspidi tegevusaruandes märkida ka nende arv ja nimiväärtus (selle puudumisel arvestuslik nimiväärtus), osakaal osa- või aktsiakapitalis, aktsiate või osade eest tasutud rahasumma suurus ning omandamise või tagatiseks võtmise

põhjus. (RPS (01.01.2016), § 24 lg 5) Lisaks mõningatele kosmeetilistele muudatustele raamatupidamise seaduse paragrahvi 24 lõikes 3, mis puudutab auditeeritavaid majandusaasta aruandeid, on tegevusaruande kohta märgitud, et edaspidi tuleb nimetatud majandusaasta aruannete tegevusaruannetes tuua esile ka finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärgid ning põhimõtted. Arvestades asjaoluga, et paljud väikeettevõtted, kel varasemalt võis olla audiitorkontrolli kohustus, aga kes alates 2016. aasta esimesest jaanuarist seda kohustust enam ei kanna, võib järeldada, et tegevusaruandes esitatava informatsiooni nõuete osas ei ole väikeettevõtjate puhul drastilisi muudatusi uue redaktsiooniga tehtud.

3. MUUDATUSED VÄIKEETTEVÕTETE ARUANDLUSES PERI AS NÄITEL

3.1 PERI AS tutvustus

PERI AS on PERI GmbH tütarettevõtte Eestis, mis tegeleb peamiselt raketiste ja tellingute rendi ning ka vineerimüügiga. PERI GmbH tütarettevõtteks sai PERI AS 2002. aastal, aga PERI raketised on Eestis olnud esindatud juba alates 1998. aastast – esialgu tegutses ettevõtte AS Cramo Estonia osakonnana.

PERI GmbH asutati 1969. aastal Lõuna-Saksamaal Weissenhornis. Seal asuvad siiani ettevõtte peakorter ning tootmishooned. 340 000 ruutmeetrisel alal asuvates tootmishoonetes valmistatakse enam kui 90% PERI toodangust ning aastas töödeldakse seal 40 000 kuupmeetrit puitu, 50 000 tonni terast ning 3000 tonni alumiiniumi.

PERI AS kaasabil on ehitatud enamik Eesti suuremaid ja keerukamaid betoonehitisi alates 1998. aastast ning nad on olnud oluliseks partneriks kõigile hinnateadlikele ehitusfirmadele. Näiteks on PERI raketiste ja tellingute abiga ehitatud Tornimäe kaksiktornid, hetkel veel avamata Hilton Tallinn Park hotell ja Tondiraba jäähall. Viimase eest pälvis PERI AS ka aasta betoonehitisi 2014 raketise auhinna. Aastal 2013 pälviti sama auhind ka Ülemiste liiklussõlme eest.

Majandusaasta aruande koostamise uute ja vanade nõuete võrdlemiseks valiti antud ettevõtte, kuna teises peatükis märgitud RPS (01.01.2016) ettevõtete liikide piirmäärade kohaselt kuulub PERI AS ideaalselt väikeettevõtete kategooriasse. 2015. aastal oli ettevõtte keskmine töötajate arv 23 töötajat, müügitulu 3 101 944 eurot ning bilansimaht sama aasta 31. detsembril 3 677 529 eurot. Kõik kriteeriumid jäävad seaduses esitatud väikeettevõtja definitsioonis toodud piirmääradesse: bilansimaht kuni 4 000 000 eurot, müügitulu kuni 8 000 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul kuni 50 töötajat. Kuna ettevõtte bilansimaht oli rohkem kui kolm miljonit eurot, siis tegelikult oleks ainult sellest

piisanud, et ettevõttel oleks olnud majandusaasta aruande auditi kohustus. Kui aga bilansimaht oleks olnud bilansipäeval vaid natuke üle miljoni euro ja müügitulu pisut üle kahe miljoni euro, oleks ettevõttel ikkagi olnud auditeerimise kohustus, kuna auditi kohustuse piirmäärasid on kahte tüüpi: sellised, millest kaks peavad ületama piirmäära ning sellised, millest vaid üks peab ületama piirmäära. Antud ettevõtte puhul olid aga mõlemal juhul piirmäärad ületatud. Võrdluse teostamisel kasutati ettevõtte kõige värskemal, 2015. aasta majandusaasta aruannet.

PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, kasumiaruandest, bilansist, rahavoogude aruandest, omakapitali muutuste aruandest ning viieteistkümnest raamatupidamise aastaaruande lisast, mis hõlmavad endas bilansi, kasumiaruande, rahavoogude aruande ja omakapitali muutuste aruande täpsustavaid ja selgitavaid kirjeid. Aruande koostamisel on lähtutud Eesti heast raamatupidamistavast, mis tähendab, et aruanne on koostatud ka kooskõlas Raamatupidamise Toimkonna juhenditega. Ühtlasi on aruande koostamisel lähtutud soetusmaksumuselt, välja arvatud teatud varade ja finantsinstrumentide ümberhindluste puhul.

Tulenevalt uuest raamatupidamise seaduse redaktsioonist, on alates 2016. aasta esimesel jaanuaril algavate aruandeperioodide kohta koostatavate aruannete puhul nõudeid avalikustatavale informatsioonile vähendatud. Kuna PERI AS liigitub väikeettevõtteks, siis seaduseelnõu kohaselt pole ettevõttel kohustust majandusaasta aruandes enam esitada rahavoogude aruannet ning omakapitali muutuste aruannet. Järgnevates alapeatükkides on võrreldud PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruannet alates 01.01.2016 kehtiva raamatupidamise seaduse redaktsiooni nõuetega (eeldusel, et koostatakse **lühendatud** raamatupidamise aastaaruanne) ning antud hinnang nende muudatuste mõjule aastaaruande informatiivsusele.

3.2 Bilanss ja kasumiaruanne

PERI AS 31.12.2015 bilanss (vt Lisa 3) on koostatud majandusaasta aruande taksonoomia määrusega kehtestatud bilansiskeemi järgi. Bilanss annab ülevaate ettevõtte varadest, kohustistest ja omakapitalist 2015. aasta ehk aruandeperioodi viimase päeva seisuga. Bilansi parempoolses veerus on viidatud raamatupidamisaruannete lisadele, kust võib leida täpsustusi bilansikirjete kohta. Näiteks lisa 9, millele on viidatud varude kirje juures, toob

välja millest varude lõppsumma koosneb: müügiks ostetud renditarvikud ning müügiks ostetud vineerid ja muud puidust materjalid. Lisaks on seal selgitus selle kohta, et juhatuse otsusel pole aastatel 2014 ja 2015 müügikaupu alla hinnatud ning varasemaid allahindlusi pole tühistatud. PERI AS bilansimaht on vähenenud 2015. aasta lõpuks ligi 1,8 miljoni euro võrra võrreldes 2014. aasta 31. detsembri seisuga. 2014. aastal oli bilansimaht lausa keskmise suurusega ettevõtte kriteeriumile vastav, aga selleks, et ettevõtte liigituks kõrgemasse kategooriasse, peavad vähemalt kaks näitajat ületama piirmäära kahel järjestikusel aruandeperioodil.

Uue raamatupidamise seaduse redaktsiooni kohaselt ei esine antud ettevõtte puhul bilansis muudatusi. Kuigi 2016. aastal jõustunud raamatupidamise seaduse redaktsiooni lisas 1 esitatud bilansiskeem on mõneti erinev majandusaasta aruande taksonoomia bilansiskeemist, on peamisteks muudatusteks araabia numbritega tähistatud alaliigendused, mida tohib esitada ka lisades ning lähtudes järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibist, peaks ettevõtte jätkama senise esitusviisiga ning kajastama alaliigendused ka edaspidi lisades. Mõned näited nimetatud alaliigendustest: käibevarade kirje juures on nõuete ja ettemaksete juurde lisatud alaliigendused „nõuded ostjate vastu“, „muud nõuded“, „ettemaksed“ ja „maksude ettemaksed ja tagasinõuded“, materiaalsed põhivarad on liigendatud „maa“, „ehitised“, „masinad ja seadmed“, „muu materiaalne põhivara“ ja „tehtud ettemaksed ja lõpetamata projektid“ ja nii lühi- kui ka pikaajaliste kohustiste all on võlgade ja ettemaksete juures lisatud liigendused „ostjate ettemaksed“, „võlad tarnijatele“, „muud võlad“ ja „muud ettemaksed“. Tulenevalt 2016. aastal jõustunud RPS-i redaktsioonist on seega võimalik, aga mitte kohustuslik aktsiaseltsil PERI lisada oma bilanssi eelmainitud araabia numbritega märgitud alaliigendused. Ühtlasi on ettevõttel võimalik need esitada ka lisades.

Kasumiaruande (vt Lisa 4) koostamisel on PERI AS raamatupidaja(d) kasutanud majandusaasta aruande taksonoomia määrusega kehtestatud kasumiaruande skeemi 1, mis jaotab tulud ja kulud nende olemuse põhjal. Selle töö esimeses peatükis on märgitud, et just skeem 1 on enamasti ka väiksemate ettevõtete puhul eelistatud, kuna seda kasutades on kasumiaruannet lihtsam koostada kui funktsionaalse skeemi järgi. Kasumiaruanne annab ülevaate ettevõtte tuludest ja kuludest aruandeperioodil ning ühtlasi ka eelneval perioodil. Sarnaselt bilansile, on kasumiaruande parempoolses veerus viidatud lisadele, kus on täpsustavad selgitused kasumiaruande kirjete kohta. PERI AS aastaaruande lisas 2, millele on viidatud müügitulu kirje juures, on toodud välja müügitulu geograafiliste piirkondade ja

tegevusalade lõikes. Muude äritulude kirje juures on viidatud lisale 6, kus on täpsustatud, et muud äritulud on peamiselt tekkinud materiaalse põhivara müügist. Lisas 3, mis seisab kirje „kaubad, toore, materjal ja teenused“ järel, on toodud välja kulutused müügi eesmärgil ostetud kaupade ja teenuste, transpordi ja seadmete remondi eest. Sama täpsustav ja detailne iseloom kehtib ka ülejäänud viidatud lisade kohta. Ühtlasi on ka lisades toodud välja koos aruandeperioodi kirjetega paralleelselt ka eelneva perioodi kulud ja tulud.

Eeldusel, et PERI AS koostab jätkuvalt oma kasumiaruande skeemi 1 alusel, siis selle ettevõtte kasumiaruandes muutusi ei toimu. Küll aga näeks ettevõtte kasumiaruande pisut teistsugune välja juhul, kui ettevõtte pakuks olulisi käibevara allahindlusi – see on kirje, mis on erinevalt taksonoomia aruandeskeemist kajastatud raamatupidamise seaduse (01.01.2016) lisades esitatud kasumiaruande skeemis. Lisaks on uue seaduse redaktsiooni kasumiaruande skeemis tehtud tööjõukuludele alaliigendused „palgakulu“ ja „sotsiaalmaksud“, aga ka need ei pruugi mõjutada ettevõtte kasumiaruannet, kuna need on esitatud araabia numbritega, mis tähendab, et need kirjed võib esitada lühendatud raamatupidamise aastaaruande lisades. Ühtlasi on endiselt raamatupidamiskohustuslastel kohustus esitada majandusaasta aruanded elektrooniliselt, kasutades selleks taksonoomiaga kehtestatud skeeme, mida pole praeguse seisuga veel uuendatud.

3.3 Teised raamatupidamisaruanded ja tegevusaruanne

PERI AS rahavoogude aruande äritegevuse osa on koostatud kaudmeetodil, mis tähendab, et kajastatud ei ole reaalseid rahaliikumisi, vaid andmed tabelis on tuletatud bilansi- ja kasumiaruande kirjetest. Töö esimeses peatükis on märgitud, et sellisel viisil ei ole võimalik aruandest välja lugeda tehinguid, millest perioodi rahavood tulenevad ning töö lisas 5 esitatud PERI AS 2015. aasta rahavoogude aruandest on näha, et see vastab tõele. Investeerimis- ja finantseerimistegevuse rahavood on koostatud kasutades otsemeetodit. Vaadates ettevõtte rahavoogude aruande investeerimistegevuse sektsiooni, on näha, et laekunud intressid on kajastatud põhitehingu juures, milleks antud juhul olid antud laenude tagasimaksud. Kuna ettevõtte põhitegevus pole laenude andmine, siis on kajastatud intressid investeerimistegevuse osas. Rahavoogude aruande finantseerimistegevuse osast on näha, et ettevõtte on maksnud nii 2014. kui ka 2015. aastal dividende ning dividendide maksmisega kaasneb ka ettevõtte tulumaks, mis on kajastatud dividendidele järgneval kirjel. Lisast 5 on

näha, et PERI AS rahavoogude aruannet on alustatud ärikasumist, mitte puhaskasumist – see tähendab, et finantseerimistegevuse mõju on juba enne aruande äritegevuse osa koostamist kõrvaldatud. Seejärel on esitatud põhitegevusega seotud nõuete, kohustuste ja varude muutused. Investeerimis- ja finantseerimistegevuse rahavoogude puhul on toodud otsemeetodil selgelt välja reaalsed laekumised ja väljaminekud kummalgi eesmärgil. Aruande viimased kolm rida kajastavad raha ja rahalähendite jäägi perioodi alguses, muutused, mis aruandeperioodil on toimunud ning viimaks lõppsaldo. Ka rahavoogude aruande parempoolses tulbas on viidatud lisadele, kust saab leida täiendavat informatsiooni aruandes esitatud andmete kohta.

Tulenevalt uuest raamatupidamise seaduse redaktsioonist, on ettevõttel võimalus järgnevatel aruandeperioodidel rahavoogude aruanne majandusaasta aruandest välja jätta. Äritegevuse osa on võimalik bilansi- ja kasumiaruande kirjete põhjal koostada, aga investeerimis- ja finantseerimistegevuse osade koostamiseks vajalik informatsioon ei pruugi täielikult aruande lisades kajastuda, mistõttu võib vastav informatsioon tulevikus jääda aruande kasutajatel saamata. Seega saab siinkohal väita, et aruande informatiivsus rahavoogude aruande esitamata jätmisel väheneb.

Omakapitali muutuste aruanne kajastab muutusi PERI AS omakapitalis 2015. aasta jooksul ning sellele eelnenud aruandeperioodil. Nagu on näha töö lisast 6, pole PERI AS kahe viimase aruandeaasta jooksul teinud aktsiakapitali ega ka kohustusliku reservkapitali sissemaksid. Aruandest on aga näha, et 2015. aastal on ettevõtte kuulutanud välja dividendid summas 1 900 000 eurot, mis said ka täielikult välja makstud 2015. aasta 31. detsembriks. Sellest tulenevalt on ettevõtte omakapital vähenenud sama summa võrra 2015. aastal. Ka omakapitali muutuste aruande juures on viide lisadele, kust on võimalik leida detailsemat informatsiooni tabelis esitatud andmete kohta.

Omakapitali muutuste aruannet ei pea uue raamatupidamise seaduse redaktsiooni kohaselt PERI AS enam majandusaasta aruandesse lisama, aga ka seda aruannet saab bilansi-kirjete alusel väga lihtsalt koostada, mis tähendab jällegi, et selle aruande väljajätmine ei mõjuta majandusaasta aruande kui terviku informatiivsust. Ühtlasi on seda aruannet niivõrd lihtne koostada, et selle koostamata jätmine PERI AS raamatupidaja(te)le olulist aja ja energia kokkuhoidu ei too.

PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruandes on viisteist raamatupidamise aasta-aruande lisa. Esimeses lisa on kirjeldatud ettevõtte arvestuspõhimõtteid. Arvestuspõhimõtete

esimeses alapeatükis nimega „Üldine informatsioon“, on kirjas, et majandusaasta aruanne on koostatud lähtudes Eesti heast raamatupidamistavast ning et aruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumusest, välja arvatud teatud varade ja finantsinstrumentide ümberhindluse puhul. Järgnevalt on esitatud bilansi- ja teiste raamatupidamisaruannete kirjete põhilised arvestusmeetodid. Muuhulgas on selgitatud, mida loetakse finantsvaradeks, mida tähendab bilansikirje „Raha“, millist amortisatsiooni meetodit on kulumi arvestamisel kasutatud ning kuidas kajastatakse müügitulu. Raamatupidamise aruande lisas 2 on esitatud tabel, milles on müügitulu geograafiliste piirkondade ning tegevusalade lõikes 2015. ja 2014. aastal. Tabeli all on täpsustatud, et real „Muu jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge EMTAK kood 47991“ on esitatud ettevõtte tegevuskohas müüdnud vineeri ja renditarvikute müügitulud. Aruande lisas 3 on selgitav tabel kasumiaruande kirje „Kaubad, toore, materjal ja teenused“ kohta. Tabelis on 2014. ja 2015. aasta müügi eesmärgil ostetud kaupade ja teenuste, transportikulude ning seadmete remondi materjalide kulutuste summad eraldi ning aastate lõikes summeeritult esitatud. Samal viisil on aruande lisades 4 ja 5 esitatud vastavalt mitmesugused tegevuskulud ning tööjõukulud. Kuna kõikide PERI AS majandusaasta aruande lisadega saab tutvuda töö lisas 7, siis pole siinkohal mõistlik neid kõiki lahkama hakata. Kokkuvõtvalt on kõik raamatupidamisaruande lisad täpsustava iseloomuga ning need annavad aruannete kasutajatele lisainformatsiooni põhjaruannete kirjete kohta.

Paljud nõuded raamatupidamise aastaaruande lisades avalikustatavale informatsioonile olid varasemalt täpsustatud Raamatupidamise Toimkonna juhendites, aga seaduse tekstis neid ei esinenud. Tulenevalt uuest raamatupidamise seaduse redaktsioonist on võimalik seaduse lisades esitatud bilansi- ja kasumiaruande skeemi araabia numbrita alaliigendused esitada majandusaasta aruande lisades. Selles osas ei muutu PERI AS majandusaasta aruande lisad, kuna vastav informatsioon on ka 2015. aasta aruandes kajastatud ning bilansis ja kasumiaruandes on lisadele ka viidatud (vt Lisa 3 ja 4). Mõned muudatused ettevõtte majandusaasta aruande lisade esitusviisis tuleb siiski teha. Esiteks tuleb lühendatud aruande koostamisel avalikustada lisades informatsioon selle kohta, et tegemist on lühendatud raamatupidamise aastaaruandega. Kuna ettevõtte on lähtunud majandusaasta aruande koostamisel soetusmaksumusest, siis ei ole vaja lisada töö teises peatükis märgitud õiglasest väärtusest kajastatavate bilansikirjete hindamise olulisi eeldusi ja nende kirjete saldode muutuste analüüsi. Kui aga mingil põhjusel ettevõtte peaks oma arvestusmeetodeid muutma, mis on väga ebatõenäoline, siis tuleks eelnevas lauses esitatud nõuded täita. PERI AS pole teinud

tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmetele ettemakseid, aga kui tulevikus peaks selline asi juhtuma, siis tuleb aastaaruande lisadesse teha sellekohane märge. Nagu näha, on aktsiaseltsi PERI majandusaasta aruande lisad koostatud väga põhjalikult ning vastavad suures osas ka alates 01.01.2016 kehtiva seaduse redaktsiooni nõuetele, mis tähendab, et antud ettevõtte puhul ei muutu lisades avalikustatava informatsiooni osas praktiliselt midagi peale selle, et tuleb märkida asjaolu, et tegemist on lühendatud aastaaruandega.

PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruande tegevusaruandes (vt Lisa 8) on kirjeldatud ettevõtte põhitegevusalad, milleks on raketiste ja tellingute rent ja müük. Järgmiseks on toodud välja ettevõtte peamised majandustegevuse näitajad nii 2015. aastal kui 2014. aastal, et oleks andmeid lihtsam võrrelda – selline esitusviis tuleneb raamatupidamise seaduse paragrahvist 22 „raamatupidamise aastaaruannete võrreldavus“. Majandustegevuse näitajate tabelist on näha, et 2014. aasta oli ettevõtte jaoks edukam, kui 2015. aasta. Müügitulu on langenud üle 800 000 euro, kasum on vähenenud lausa enam kui miljon eurot ja bilansimaht on vähenenud 1 791 084 euro võrra. Samuti on vähenenud ka omakapitali maht ligi 1,7 miljoni euro võrra ning ka põhivara on soetatud väiksema summa eest kui seda tehti 2014. aastal. Nagu ka varasemalt mainitud ja tabelis illustreeritud, annab selline esitusviis, kus kahe perioodi andmed on kõrvuti esitatud, hea ülevaate muutustest võrreldes varasema aastaga ning tagab aruandeperioodide hõlpsa võrreldavuse. Ettevõtte peamistele majandusnäitajatele järgnevalt on tegevusaruandes esitatud 2015. aasta tähtsamad sündmused ettevõtte tegevuses.

Kuna PERI AS on auditeeritav ettevõtte, siis on tegevusaruandes esitatud ka peamised finantssuhtarvud 2015. ja 2014. aasta kohta. Ühtlasi on finantssuhtarvude tabelist võimalik välja lugeda ka nendele eelnenud perioodi tulemusi, kuna tabelis on näidatud muutusi võrreldes varasema perioodiga. Ka finantssuhtarvude järgi on 2014. aasta olnud ettevõtte jaoks edukam, kui 2015. aasta. Käive on langenud 21%, puhaskasum on langenud 87% ning puhasrentaablus on 7%, mis 2014. aastal oli 39%. Tuleb nentida, et 2014. aasta on olnud ettevõtte jaoks väga viljakas, kuna võrreldes 2013. aastaga on puhaskasum kasvanud lausa 311%. See näitab ka seda, et 2015. aasta polnud kõige halvem, 2014. aasta oli lihtsalt erakordselt edukas. Üllataval kombel puuduvad tegevusaruandes kirjeldused tegevuskeskkonna üldise arengu ja selle mõju kohta ettevõtte majandustegevusele ning märked äritegevuse hooajalisuse või majandustegevuse tsüklilisuse kohta. Ühtlasi pole kirjeldatud ka olulisi tegevusest tingitud keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid ning valuutakursside,

intressimäärade ja börsikursside muutumisega seotud riske. Eelnev viitab sellele, et PERI AS tegevus ei mõjuta oluliselt keskkonda, ei oma sotsiaalset mõju ning ettevõtetel pole valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske.

Teises peatükis selgus, et alates 2016. aasta esimesest jaanuarist algavate aruandeperioodide kohta koostatavate majandusaasta aruannete tegevusaruandes tuleb edaspidi märkida ka välisriigis registreeritud filiaalid. Kuna PERI AS-il need puuduvad, siis selles osas ettevõtte tegevusaruanne ei muutu. Viimase kahe aasta jooksul pole ettevõtte omakapitalis muutusi toimunud, aga juhul kui järgnevatel perioodidel peaks ettevõtte omandama või tagatiseks võtma oma aktsiaid, siis tuleb tegevusaruandes märkida ka eelmainitud aktsiate arv ja nimiväärtus või selle puudumisel arvestuslik nimiväärtus, osakaal aktsiakapitalis, aktsiate eest tasutud rahasumma suurus ning omandamise või tagatiseks võtmise põhjus. Uue audiitor-tegevuse seaduse redaktsioonis tõsteti auditi kohustuse piirmäärasid ning kui PERI AS bilansimaht ja müügitulu jäävad järgnevate perioodide lõpus ligikaudu samasse suurusjärku, nagu eelnevatel perioodidel, siis vabanevad nad seaduse kohaselt auditi kohustusest ning võivad piirduda vaid ülevaatussega. See tähendab, et raamatupidamise seaduse kohaselt võivad nad jätta tegevusaruandest välja peamised finantssuhtarvud. Vesteldes aga PERI AS pearaamatupidajaga, selgus, et tulenevalt kontserni ettekirjutustest peab ettevõtte laskma oma aastaaruannet siiski ka edaspidi auditeerida, mis tähendab, et tegevusaruandesse tuleb järgnevatel perioodidel hoopis lisada finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärgid ning põhimõtted. Nagu näha, on muudatused PERI AS näitel väga väikesed ning ei vähenda raamatupidaja(te) ning juhtkonna aja- ja energiakulu oluliselt.

3.4 Autori hinnang muudatuste mõjule

Eelnevad alapeatükid annavad aimu sellest, et järgnevatel aruandeaastatel toimuvad väikeettevõtete aruandluses mõned muudatused, aga väikeettevõtete majandusaasta aruannete informatiivsus selle tõttu oluliselt ei vähene. Kuigi rahavoogude aruannet ja omakapitali muutuste aruannet pole väikeettevõtjad tulevikus kohustatud oma majandusaasta aruannetes esitama, siis on võimalik piisavate finantsteadmistega aruannete kasutajatel võimalik rahavoogude aruanne ise koostada. Rahavoogude aruande koostamiseks aga ei pruugi täielikku informatsiooni bilansis, kasumiaruandes ning lisades olla esitatud.

Väiksemad aruandlusnõuded mikro- ja väikeettevõtetele kehtivad juba alates 2016. aasta esimesest jaanuarist, seega esimesed majandusaasta aruanded, mis koostatakse uute reeglite järgi, saavad olema juba 2016. aasta kohta. Kuigi väikeettevõtjatel, nagu näites esitatud aktsiaseltsil PERI, pole kohustust oma aruannetest jätta välja rahavoogude aruannet ja omakapitali muutuste aruannet, siis on ettevõtjatel siiski õigus need aruanded avaldamata jätta. Autori hinnangul hakatakse seda võimalust ka kasutama, aga see ei too endaga kaasa olulist aja- ja energia kokkuhoidu väikeettevõtete raamatupidajatele ning juhtkonnale. Ühtlasi on autor arvamusel, et sellega ei kaasne ka Eesti majandusruumi läbipaistvuse vähenemist, mis oli üheks argumendiks, kui üritati direktiivi 2013/34/EL vastu võidelda.

Kuigi Liidu direktiiv 2013/34/EL on töötatud välja põhimõttel „kõigepealt mõtle väikestele“ ning eesmärgiga mikro- ja väikeettevõtete halduskoormust vähendada, siis reaalselt väikeettevõtjate töömaht oluliselt ei vähene, sest rahavoogude aruande ja eriti omakapitali muutuste aruande koostamine pole väga keeruline. Mõeldes hetkeks ka mikroettevõtjate peale, kes uue RPS redaktsiooni kohaselt ei pea tulevikus lisaks rahavoogude -ja omakapitali muutuste aruandele esitama ka tegevusaruannet, siis tegelikult ka nende puhul ei saa direktiivi eesmärk eriti jõuliselt täidetud, kuna tegevusaruande koostamine pole samuti ettevõtte juhtkonna poolt erilist pingutust vajav ülesanne.

Autor on ka seisukohal, et uue seadusandlusega ei täideta Liidu direktiivi finantsaruandluse võrreldavuse suurendamise eesmärki. Pigem on uute reeglite jõustumisega finantsaruannete võrreldavus vähenenud, kuna nii mikro-, väike-, kui ka keskmise suurusega ja suurte ettevõtete majandusaasta aruanded on Eestis nüüd teineteisest erinevamad kui varem. Eestis varasemalt kehtestatud taksonoomia määrus tagas suurepäraselt finantsaruannete võrreldavuse ning harmoniseeritud aruandluse.

KOKKUVÕTE

Kaasajastamaks varasemaid Euroopa Liidu finantsaruandlust ja arvestust reguleerivaid direktiive ning vähendamaks väikeettevõtjate administratiivkoormust läbi aruandlusnõuete lihtsustamise, töötasid 2013. aastal Euroopa Komisjon ja Euroopa Nõukogu välja raamatupidamisdirektiivi 2013/34/EL. Direktiiviga tutvustati ettevõtete kategooriaid, mis on määratletud müügitulu, bilansimahu ning aruandeaasta keskmise töötajate arvu alusel. Kuna Eestis ning ka mujal Euroopas moodustavad ligikaudu 99% kõikidest ettevõtjatest mikro- ja väikeettevõtjad, on direktiivist tulenevate aruandluse lihtsustuste ulatus väga suur. Kuna Eesti Vabariigis esitatakse juba alates 2010. aastast majandusaasta aruandeid läbi e-aruandluskeskkonna, mis on niigi mugav süsteem aruannete esitamiseks, leiti, et vastupidiselt direktiivi algsetele eesmärkidele (väikeettevõtjate halduskoormuse vähendamine ja finantsaruannete võrreldavuse suurendamine), toimuks direktiivi mõjul Eestis hoopis halduskoormuse ümberpaiknemine ning suurenemine nii riigi kui ettevõtjate vaatenurgast. Seega üritas Eesti Vabariik raamatupidamisdirektiivi osade sätete vastu võidelda, esitades Euroopa Kohtusse hagi direktiivi vastu. Hagi jäeti rahuldamata ning oli vaja välja töötada seaduseelnõu, mis kooskõlastaks Eesti Vabariigi seadused Euroopa Liidu õigusega. Töötati välja seaduseelnõu 65 SE, mis läbis menetlusprotsessi ning saadeti Vabariigi Presidendile kinnitamiseks 10. detsembril, 2015. aastal. Seadus jõustus 2016. aasta esimesel jaanuaril. Tulenevalt direktiivist kehtestati ka Eestis ettevõtete kategooriad, mille puhul tehti mõned muudatused võrreldes Euroopa Liidu direktiiviga.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgid olid väikeettevõtjate aruandluses tehtavate muudatuste välja selgitamine ning ka uue seaduse redaktsiooni mõju hindamine. Tulenevalt direktiivist ning 01.01.2016 jõustunud raamatupidamise seaduse redaktsioonist, on tehtud väikeettevõtjate aruandluses mõned lihtsustused. Direktiivi lihtsustavad nõuded, mis rakendusid seaduseelnõu 65 SE jõustumisel väikeettevõtjatele, tähendavad seda, et väikeettevõtted (ettevõtted, mille müügitulu ei ületa 4 000 000 eurot, bilansimaht ei ületa 8 000 000 eurot ning keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul on alla 50 inimese) ei pea esitama enam omakapitali muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet. Seega võib väikeettevõtjate

majandusaasta aruanne 2016. aasta esimesest jaanuarist algavatel aruandeperioodidel koosneda vaid põhilistest raamatupidamise aruannetest (bilanss ja kasumiaruanne), raamatupidamise aruande lisadest ning tegevusaruandest. Lisaks täpsustati väikeettevõtete lühendatud aastaaruande lisades avalikustatavat informatsiooni uue redaktsiooni tekstis, aga valdav enamus sellest informatsioonist oli varsemalt ettevõtjatele kättesaadav Raamatupidamise Toimkonna juhendites.

Autori hinnangul ei mõjuta uus redaktsioon väikeettevõtete aruandlust Eestis olulisel määral. Kuigi mõned lihtsustused on mikro- ja väikeettevõtete aruandluse nõuetes tehtud, pole need nii tuntavad, et saaks direktiivi 2013/34/EL eesmärki (mikro- ja väikeettevõtete halduskoormuse vähendamine) lugeda täidetuks. Lisaks ei täideta uue seaduse redaktsiooniga finantsaruannete võrreldavuse suurendamise eesmärki, kuna võrreldes varasema olukorraga on finantsaruannetele esitatavad nõuded ettevõtete liikide lõikes teineteisest diferentseeritud.

VIIDATUD ALLIKAD

Alver, L., Alver, J., Reinberg, L. (2004) Finantsarvestus: Põhikursus. tr. Tallinn: Deebet.

Audiitortevuse seadus. Vastu võetud Riigikogus 27. jaanuaril 2010. a – RT I, 2010, 9, 41; RT I, 23.12.2014, 8.

Audiitortevuse seadus. Vastu võetud Riigikogus 27. jaanuaril 2010. a – RT I, 2010, 9, 41; RT I, 30.12.2015, 8.

Deac, M (2014) The New EU Accounting Directive – a comparison of reporting requirements. http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2014-02/29_Deac%20Marius.pdf (24.12.2015)

Eesti esitas hagi raamatupidamisdirektiivi vastu. Rahandusministeeriumi pressiteade 26. september, 2013 <http://www.fin.ee/eesti-esitas-hagi-raamatupidamisdirektiivi-vastu/> (01.12.2015)

Elektrooniline aruanne. Raamatupidamisuuudised. <http://rup.ee/raamatupidamine/elektrooniline-aruanne/elektrooniline-aruanne> (11.05.2016)

Euroopa Kohtu otsus 18. juuni 2015, kohtuasjas C-508/13 (Tühistamishagi – Direktiiv 2013/34/EL – Teatavat liiki ettevõtjate kohustused seoses finantsaruannetega – Subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtted – Põhjendamiskohustus) Eesti Vabariik vs Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=165107&pageIndex=0&doclang=ET&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=533989> (28.11.2015)

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ, 26. juuni 2013 – ELT, L 182, 29. juuni 2013

Eurostat (2012) Number of enterprises in the non-financial business economy by size class of employment. <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=in00145&language=en> (15.12.2015)

- Kieso, D. E., Weygandt J. J., Warfield, T. D. (2011) Intermediate Accounting. Volume 2 IFRS ed. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.
- Kohustus. Eesti õigekeelsussõnaraamat. (2013). Eesti Keele Sihtasutus.
<http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=kohustus&F=M>
- Lepvalts, E (2008) Pane rahavood raha liikumist näitama.
<http://www.rmp.ee/uudised/raamatupidamine/pane-rahavood-raha-liikumist-naitama-2008-04-28?Print=1&popUp=1>
- Majandusaasta aruande taksonoomia alusel koostatavate raamatupidamise aastaaruande vormide kehtestamine. Rahandusministri määrus 8. detsembril 2011. a – RT I, 09.12.2011, 8; RT I, 26.11.2013, 6.
- Majandusaasta aruande taksonoomia. Vabariigi Valitsuse määrus 17. detsembril 2009. a – RT I 2009, 64, 436; RT I, 27.12.2013, 21.
- Majandusaasta aruanne. (2015). PERI AS
- Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. a – RT I, 2002, 102, 600; RT I, 13.03.2014, 50.
- Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. a – RT I, 2002, 102, 600; RT I, 30.12.2015, 65.
- Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus. (65 SE) Vastu võetud Riigikogus 10. detsembril 2015. a – RT I, 30.12.2015, 4.
- Raamatupidamise toimkonna juhend nr 1. – Väljaandja Raamatupidamise Toimkond 31. detsembri 2008. a otsus nr 1; RT III, 10.01.2012, 5.
- Raamatupidamise toimkonna juhend nr 15. – Väljaandja Raamatupidamise Toimkond 31. detsembri 2008. a otsus nr 1; RT III, 10.01.2012, 5.
- Raamatupidamise toimkonna juhend nr 2. – Väljaandja Raamatupidamise Toimkond 31. detsembri 2008. a otsus nr 1; RT III, 10.01.2012, 5.
- Seletuskiri raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt ka teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu juurde. (2015)
<http://www.riigikogu.ee/download/13b0a409-66b5-4d38-be54-15e51a8fd165/old>
(17.12.2015)
- Socoliuc, M.; Grosu, V. (2015) The Consequences of The New EU Accounting Directive on Financial Reporting. http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2015-02/06_Socoliuc%201.pdf (01.12.2015)
- Tikk, J. (2016) Finantsarvestus. 4. täiend tr. Tallinn: Pakett.

White, G. I., Sondhi, A. C., Fried, D. (1998) The Analysis and Use of Financial Statements.
2nd ed. New York: John Wiley & Sons, Inc.

XBRL Eesti. <http://xbrl.eesti.ee/index.php/Esileht> (11.05.2016)

SUMMARY

FINANCIAL REPORTING OF SMALL BUSINESS ENTITIES IN ESTONIA

Herman Vesiaid

In order to modernize the previous directives which regulated financial reporting and accounting in the European Union, and to decrease the administrative burden of small enterprises, the European Commission and the Council of Europe developed the 2013/34/EU accounting directive. The directive introduced enterprise categories, which are defined by net income, balance sheet total and the average number of employees during the financial year. The simplifications regarding financial reporting have a really vast scope, as the number of micro-entities and small enterprises make up for about 99% of all the enterprises in Estonia and in Europe. Since financial reports in the Republic of Estonia have been submitted through an electronic reporting system since 2010, which is a very convenient way of submitting financial reports as it is, the Estonian authorities found that contrary to the initial objectives of the directive (reducing the administrative burden of smaller enterprises and increasing the comparability of financial reports), it would cause the relocation and further expansion of administrative burdens from the republic's as well as the entrepreneurs' point of view. As a result, the Republic of Estonia tried to combat some of the directives provisions by bringing the directive to the Court of Justice of the European Union. The complaint was dismissed and the Estonian authorities then needed to develop a bill to bring the laws of the Republic of Estonia in line with the EU laws. The result was bill 65 SE, which passed all procedures and was sent to the President of Estonia to be passed into law on the 10th of December in 2015. The bill passed into law on January 1, 2016. As per the directive, enterprise categories were set into place in Estonia, but not exactly in the same way as stated in the EU directive.

The objectives of this Bachelor's thesis were to identify the changes in the reporting of small business entities as well as evaluating the effects of the new revision of the Accounting Act in Estonia. As a result of the directive and the Accounting Act's new revision, which

came into effect on the first of January in 2016, some simplifications have been made in the financial reporting of small business entities. The simplified requirements of the directive, which came into effect as bill 65 SE was passed into law, mean that small business entities (entities with a net income of less than 4 000 000 euros, a balance sheet total of less than 8 000 000 euros and an average number of employees during the financial year of less than 50 people) no longer need to submit the statement of changes in equity and the statement of cash flows. The annual financial statement of small business entities can thereby consist of only the balance sheet, income statement, the footnotes to the financial statements, and the annual activity report. Furthermore, the new revision of the Accounting Act contains specifications regarding the footnotes of small business entities, but most of that information was available for them in the Estonian Accounting Standards Board's guidelines.

In the author's opinion, the new revision of the Estonian Accounting Act does not affect the financial reporting of small business entities in a significant manner. Although some simplifications have been made in the reporting of micro- and small business entities, they do not have such a big impact that one could say that the directive's objective to reduce the administrative burden of micro- and small entities was achieved. Additionally, the new revision of the Accounting Act does not accomplish the mission to increase the comparability of financial statements, as the new requirements for financial statements are even more different than before when comparing the requirements of different enterprise classes.

LISAD

Lisa 1. Eri õigusaktides esitatud bilansiskeemide võrdlus

Raamatupidamise seadus (23.03.2014)	Majandusaasta aruande taksonoomia määrus	Raamatupidamise seadus (01.01.2016)
Aktiva (varad)	VARAD	*Varad
Käibevara	Käibevara	*Käibevarad
Raha	Raha	Raha
Lühiajalised finantsinvesteeringud	Finantsinvesteeringud	Finantsinvesteeringud
Nõuded ja ettemaksed	Nõuded ja ettemaksed	Nõuded ja ettemaksed
Nõuded ostjate vastu		1. Nõuded ostjate vastu
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded		2. Muud nõuded
Muud lühiajalised nõuded		3. Ettemaksed
Ettemaksed teenuste eest		4. Maksude ettemaksed ja tagasinõuded
Kokku		
Varud	Varud	Varud
Tooraine ja materjal		1. Tooraine ja materjal
Lõpetamata toodang		2. Lõpetamata toodang
Valmistoodang		3. Valmistoodang
Müügiks ostetud kaubad		4. Müügiks ostetud kaubad
Ettemaksed varude eest		5. Ettemaksed varude eest
Kokku		
	Bioloogilised varad	Bioloogilised varad
Käibevara kokku	Kokku käibevara	*Kokku käibevarad
Põhivara	Põhivara	*Põhivarad
Pikaajalised finantsinvesteeringud		Pikaajalised finantsinvesteeringud
Tütarettevõtjate aktsiad või osad	Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse	1. Tütarettevõtete aktsiad ja osad
Sidusettevõtjate aktsiad või osad		2. Sidusettevõtete aktsiad ja osad
Muud aktsiad ja väärtpaberid	Finantsinvesteeringud	3. Muud pikaajalised nõuded
Pikaajalised nõuded	Nõuded ja ettemaksed	
Kokku		
Kinnisvarainvesteeringud	Kinnisvarainvesteeringud	Kinnisvarainvesteeringud
Materiaalne põhivara	Materiaalne põhivara	Materiaalsed põhivarad
Maa		1. Maa
Ehitised		2. Ehitised
Masinad ja seadmed		3. Masinad ja seadmed
Muu materiaalne põhivara		4. Muu materiaalne põhivara

Lisa 1 järg

Raamatupidamise seadus (23.03.2014)	Majandusaasta aruande taksonoomia määrus	Raamatupidamise seadus (01.01.2016)
Lõpetamata ehitised ja ettemaksed		5. <i>Tehtud ettemaksed ja lõpetamata projektid</i>
Kokku	Bioloogilised varad	Bioloogilised varad
Immateriaalne põhivara	Immateriaalne põhivara	Immateriaalsed põhivarad
Firmaväärtus		1. <i>Firmaväärtus</i>
Arenguväljaminekud		2. <i>Arenguväljaminekud</i>
Muu immateriaalne põhivara		3. <i>Muu immateriaalne põhivara</i>
Lõpetamata ehitised ja ettemaksed		4. <i>Tehtud ettemaksed ja lõpetamata projektid</i>
Kokku		
Põhivara kokku	Kokku põhivara	*Kokku põhivarad
Aktiva (varad) kokku	KOKKU VARAD	*Kokku varad
Passiva (kohustused ja omakapital)	KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL	*Kohustised ja omakapital
Kohustused	Kohustused	*Kohustised
Lühiajalised kohustused	Lühiajalised kohustused	*Lühiajalised kohustised
Laenukohustused	Laenukohustused	Laenukohustised
Lühiajalised laenud ja võlakirjad		
Pikaajaliste laenukohustuste tagasimaksed järgmisel perioodil		
Konverteeritavad võlakohustused		
Kokku		
Võlad ja ettemaksed	Võlad ja ettemaksed	Võlad ja ettemaksed
Võlad tarnijatele		1. <i>Ostjate ettemaksed</i>
Võlad töövõtjatele		2. <i>Võlad tarnijatele</i>
Maksuvõlad		3. <i>Maksuvõlad</i>
Muud võlad		4. <i>Muud võlad</i>
Saadud ettemaksed		5. <i>Muud ettemaksed</i>
Kokku		
Lühiajalised eraldised	Eraldised	*Lühiajalised eraldised
		1. <i>Garantiieraldis</i>
		2. <i>Maksueraldis</i>
		3. <i>Muud eraldised</i>
	Sihtfinantseerimine	Sihtfinantseerimine
Lühiajalised kohustused kokku	Kokku lühiajalised kohustused	*Kokku lühiajalised kohustised
Pikaajalised kohustused	Pikaajalised kohustused	*Pikaajalised kohustised
Pikaajalised laenukohustused	Laenukohustused	Laenukohustised
Laenud, võlakirjad ja kapitalirendi kohustused		

Lisa 1 järg

Raamatupidamise seadus (23.03.2014)	Majandusaasta aruande taksonoomia määrus	Raamatupidamise seadus (01.01.2016)
Konverteeritavad võlakohustused		
Kokku		
Muud pikaajalised võlad	Võlad ja ettemaksed	Võlad ja ettemaksed
		1. Ostjate ettemaksed
		2. Võlad tarnijatele
		3. Muud võlad
		4. Muud ettemaksed
Pikaajalised eraldised	Eraldised	*Pikaajalised eraldised
		1. Garantiieraldis
		2. Maksueraldis
		3. Muud eraldised
	Sihtfinantseerimine	Sihtfinantseerimine
Pikaajalised kohustused kokku	Kokku pikaajalised kohustused	*Kokku pikaajalised kohustised
Kohustused kokku	KOKKU KOHUSTUSED	*Kokku kohustised
Omakapital	Omakapital	*Omakapital
Aktiivkapital või osakapital nimiväärtuses	Aktiivkapital või osakapital nimiväärtuses	Aktiivkapital või osakapital nimiväärtuses
	Registreerimata aktiivkapital või osakapital	Registreerimata aktiivkapital või osakapital
	Sissemaksmata osakapital	*Sissemaksmata osakapital
Ülekurs	Ülekurs	Ülekurs
Oma osad või aktsiad (miinus)	Oma aktsiad või osad	Oma aktsiad või osad
		Reservid
Kohustuslik reservkapital	Kohustuslik reservkapital	Kohustuslik reservkapital
Muud reservid	Muud reservid	Muud reservid
	Muu omakapital	
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)
Aruandeaasta kasum (kahjum)	Aruandeaasta kasum (kahjum)	Aruandeaasta kasum (kahjum)
Omakapital kokku	KOKKU OMAKAPITAL	*Kokku omakapital
Passiva (kohustused ja omakapital) kokku	KOKKU KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL	*Kokku kohustised ja omakapital

Allikad: RPS (23.03.2014), lisa 1; Rahandusministri 8. detsembri 2011. a määruse nr 53 „Majandusaasta aruande taksonoomia alusel koostatavate raamatupidamise aastaaruande vormide kehtestamine” muutmine, lisa 1; RPS (01.01.2016), lisa 1

Lisa 2. Eri õigusaktides esitatud kasumiaruande skeemide võrdlus

Skeem 1:

Raamatupidamise seadus (23.03.2014)	Majandusaasta aruande taksonoomia määrus	Raamatupidamise seadus (01.01.2016)
Müügitulu	Müügitulu	Müügitulu
Muud äritulud	Muud äritulud	Muud äritulud
	Põllumajandusliku toodangu varude jääkide muutus	Põllumajandusliku toodangu varude jääkide muutus
	Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadelt	Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadelt
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	Valmis ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel
Kaubad, toore, materjal ja teenused	Kaubad, toore, materjal ja teenused	Kaubad, toore, materjal ja teenused
Muud tegevuskulud	Mitmesugused tegevuskulud	Mitmesugused tegevuskulud
Tööjõukulud	Tööjõukulud	Tööjõukulud
Palgakulu		1. <i>Palgakulu</i>
Sotsiaalmaksud		2. <i>Sotsiaalmaksud</i>
Pensionikulu		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	Põhivara kulum ja väärtuse langus	Põhivara kulum ja väärtuse langus
		Olulised käibevara allahindlused
Muud ärikulud	Muud ärikulud	Muud ärikulud
Ärikasum (-kahjum)	Ärikasum (-kahjum)	Kokku ärikasum (-kahjum)
Finantstulud ja -kulud		Finantstulud ja -kulud
Finantstulud ja -kulud tütarettevõtjate aktsiatelt ja osadelt	Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatelt	Kasum (kahjum) tütar- ja ettevõtjatelt
Finantstulud ja -kulud sidusettevõtjate aktsiatelt ja osadelt		Kasum (kahjum) sidusettevõtjatelt
Finantstulud ja -kulud muudelt pikaajalistelt finantsinvesteeringutelt	Kasum (kahjum) finantsinvesteeringutelt	Kasum (kahjum) finantsinvesteeringutelt
Intressikulud	Intressikulud	Intressikulud
		Intressitulud
Kasum (kahjum) valuutakursi muutustest		
Muud finantstulud ja -kulud	Muud finantstulud ja -kulud	Muud finantstulud ja -kulud
Kokku finantstulud ja -kulud		
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist
Tulumaks	Tulumaks	Tulumaks
Aruandeaasta kasum(kahjum)	Aruandeaasta kasum(kahjum)	Aruandeaasta kasum(kahjum)

Allikad: RPS (23.03.2014), lisa 2; Rahandusministri 8. detsembri 2011. a määruse nr 53 „Majandusaasta aruande taksonoomia alusel koostatavate raamatupidamise aastaaruande vormide kehtestamine” muutmine, lisa 1; RPS (01.01.2016), lisa 2

Lisa 2 järg

Skeem 2:

Raamatupidamise seadus (23.03.2014)	Majandusaasta aruande taksonoomia määrus	Raamatupidamise seadus (01.01.2016)
Müügitulu	Müügitulu	Müügitulu
Müüdnud toodangu (kaupade, teenuste) kulu	Müüdnud toodangu (kaupade, teenuste) kulu	Müüdnud kaupade ja teenuste kulu
Brutokasum (-kahjum)	Brutokasum (-kahjum)	Brutokasum (-kahjum)
	Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadelt	Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadelt
Turustuskulud	Turustuskulud	Turustuskulud
Üldhalduskulud	Üldhalduskulud	Üldhalduskulud
Muud äritulud	Muud äritulud	Muud äritulud
Muud äriikulud	Muud äriikulud	Muud äriikulud
Äriikasum (-kahjum)	Äriikasum (-kahjum)	Kokku äriikasum (-kahjum)
Finantstulud ja -kulud		Finantstulud ja -kulud
Finantstulud ja -kulud tütarettevõtjate aktsiatelt ja osadelt	Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatel	Kasum (kahjum) tütarettevõtjatel
Finantstulud ja -kulud sidusettevõtjate aktsiatelt ja osadelt		Kasum (kahjum) sidusettevõtjatel
Finantstulud ja -kulud muudelt pikaajalistelt finantsinvesteeringutelt	Kasum (kahjum) finantsinvesteeringutelt	Kasum (kahjum) finantsinvesteeringutelt
Intressikulud	Intressikulud	Intressikulud
		Intressitulud
Kasum (kahjum) valuutakursi muutustest		
Muud finantstulud ja -kulud	Muud finantstulud ja -kulud	Muud finantstulud ja -kulud
Kokku finantstulud ja -kulud		
Kasum (kahjum) enne maksustamist	Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist
Tulumaks	Tulumaks	Tulumaks
Aruandeaasta kasum (kahjum)	Aruandeaasta kasum (kahjum)	Aruandeaasta kasum (kahjum)

Allikad: RPS (23.03.2014), lisa 2; Rahandusministri 8. detsembri 2011. a määruse nr 53 „Majandusaasta aruande taksonoomia alusel koostatavate raamatupidamise aastaaruande vormide kehtestamine” muutmine, lisa 1; RPS (01.01.2016), lisa 2

Lisa 3. PERI AS bilanss 31.12.2015 seisuga

Bilanss

(eurodes)

	31.12.15	31.12.14	Lisa nr
Varad			
Käibevara			
Raha	62 165	126 394	
Nõuded ja ettemaksed	568 138	2 152 198	7
Varud	388 916	407 716	9
Kokku käibevara	1 019 219	2 686 308	
Põhivara			
Materiaalne põhivara	2 658 310	2 782 305	10
Kokku põhivara	2 658 310	2 782 305	
Kokku varad	3 677 529	5 468 613	
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Võlad ja ettemaksed	211 602	207 481	11
Eraldised	134 022	234 224	
Kokku lühiajalised kohustused	345 624	441 705	
Kokku kohustused	345 624	441 705	
Omakapital			
Aktsiakapital nimiväärtuses	894 600	894 600	13
Kohustuslik reservkapital	89 476	89 476	
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	2 142 832	2 507 075	
Aruandeaasta kasum (kahjum)	204 997	1 535 757	
Kokku omakapital	3 331 905	5 026 908	
Kokku kohustused ja omakapital	3 677 529	5 468 613	

Allikas: PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruanne

Lisa 4. PERI AS 2015. aasta kasumiaruanne

Kasumiaruanne

(eurodes)

	2015	2014	Lisa nr
Müügitulu	3 101 944	3 910 425	2
Muud äritulud	321 655	737 295	6
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-992 870	-1 202 438	3
Mitmesugused tegevuskulud	-409 756	-420 935	4
Tööjõukulud	-862 458	-930 528	5
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-482 615	-561 113	10
Muud äriksulud	-1 804	-210	
Kokku äriksusum (-kahjum)	674 096	1 532 496	
Muud finantstulud ja -kulud	5 901	3 261	
Kasum (-kahjum) enne tulumaksustamist	679 997	1 535 757	
Tulumaks	-475 000	0	13
Aruandeaasta kasum (kahjum)	204 997	1 535 757	

Allikas: PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruanne

Lisa 5. PERI AS 2015. aasta rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2015	2014	Lisa nr
Rahavood äritegevusest			
Ärikasum (kahjum)	674 096	1 532 496	
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	482 615	561 113	10
Kasum (kahjum) põhivara müügist	-314 261	-737 215	6
Kokku korrigeerimised	168 354	-176 102	
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	184 060	-93 518	7
Varude muutus	18 800	-67 406	9
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	-96 081	92 780	11
Kokku rahavood äritegevusest	949 229	1 288 250	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-443 760	-574 334	10
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	399 401	861 899	10
Antud laenud	0	-1 500 000	
Antud laenude tagasimaksud	1 400 000	0	
Laekunud intressid	5 901	3 261	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	1 361 542	-1 209 174	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Makstud dividendid	-1 900 000	-100 000	13
Makstud ettevõtte tulumaks	-475 000	-26 582	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-2 375 000	-126 582	
Kokku rahavood	-64 229	-47 506	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	126 394	173 900	
Raha ja rahaekvivalentide muutus	-64 229	-47 506	
Raha ja rahaekvivalendid perioodi lõpus	62 165	126 394	

Allikas: PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruanne

Lisa 6. PERI AS 2015. aasta omakapitali muutuste aruanne

Omakapitali muutuste aruanne

(eurodes)

	Aksiakapital nimiväärtuses	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum (kahjum)	Kokku
31.12.2013	894 600	89 476	2 507 075	3 491 151
Aruandeaasta kasum (kahjum)	0	0	1 535 757	1 535 757
31.12.2014	894 600	89 476	4 042 832	5 026 908
Aruandeaasta kasum (kahjum)	0	0	204 997	204 997
Makstud dividendid	0	0	-1 900 000	-1 900 000
31.12.2015	894 600	89 476	2 347 829	3 331 905

Täiendav info aktsia- ja omakapitali muutuste kohta on toodud Lisas 13.

Allikas: PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruanne

Lisa 7. PERI AS 2015. aasta raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

AS PERI (edaspidi ka „Ettevõte“) 2015. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes Eesti heast raamatupidamistavast. Eesti hea raamatupidamistava on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistava, mille põhinõuded on kehtestatud Eesti raamatupidamise seadusega ning mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumusest, välja arvatud teatud varade ja finantsinstrumentide ümberhindlused.

Peamised arvestuspõhimõtted, mida kasutati raamatupidamise aastaaruande koostamisel, on toodud allpool.

Finantsvarad

Finantsvaradeks loetakse raha, lepingulist õigust saada teiselt osapoolelt raha või muid finantsvarasid (näiteks nõuded ostjate vastu), teiste ettevõtete omakapitaliinstrumente ja lepingulisi õigusi vahetada teise osapoollega finantsvarasid potentsiaalselt kasulikel tingimustel.

Finantsvarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara eest makstava või saadava tasu õiglase väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvaraga otseselt seotud tehingukulutusi, välja arvatud kauplemiseesmärgil soetatud finantsvarade puhul.

Finantsvarade edasine arvestus toimub olenevalt nende tüübist kas õiglase väärtuse, soetusmaksumuse või korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Õiglases väärtuses kajastatavaid finantsinstrumente hinnatakse igal bilansipäeval ümber nende õiglasele väärtusele. Kauplemiseesmärgil soetatud finantsvarade õiglase väärtuse muutused kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes.

Korrigeeritud soetusmaksumuse meetodi rakendamisel kajastatakse finantsinstrumenti bilansis tema algses, sisemise intressimääraga diskonteeritud soetusmaksumuses miinus põhiosa tagasimaksud ja väärtuse langusest või laekumise ebatõenäolisusest tingitud võimalik allahindlus.

Lisa 7 järg

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui Ettevõtte kaotab õiguse antud finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolele üle antud finantsvarast tulenevad rahavood ja enamiku antud finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest.

Raha

Bilansikirje „Raha“ sisaldab kassa ja pangakontode saldosid.

Äritegevuse rahavood on koostatud kasutades kaudset meetodit. Investeerimis- ja finantseerimistegevuse rahavood on esitatud aruandeperioodi brutolaekumiste ja –väljamaksetena.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja –kohustused

Välisvaluutatehingute kajastamisel on aluseks võetud Euroopa Keskpanga fikseeritud euro vahetuskurs. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja kohustused ning mitte-monetaarsed varad ja kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, on ümber hinnatud eurodesse vastavalt Euroopa Keskpanga fikseeritud euro vahetuskursile. Selliseid mitte-monetaarseid varasid ja kohustusi, mida ei kajastata õiglase väärtuse meetodil (näiteks ettemaksed, varud, materiaalne ja immateriaalne põhivara), bilansipäeval ümber ei hinnata, vaid neid kajastatakse vastavalt Euroopa Keskpanga fikseeritud euro vahetuskursile. Kursimuutustest tekkinud kasumid ja kahjumid on kajastatud kasumiaruandes saldeerituna.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuded ostjate vastu

Lühi- ja pikaajalisi nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil, st nende nüüdisväärtuses, millest arvatakse maha ebatõenäoliselt laekuvad summad.

Kui ostjatelt laekumata arvete laekumine loetakse osaliselt või täielikult ebatõenäoliseks, kajastatakse allahindlust kasumiaruande real „Mitmesugused tegevuskulud“. Ostjatelt laekumata arved, mille sissenõudmiseks ei ole võimalik või majanduslikult kasulik meetmeid rakendada, hinnatakse lootusetuks ning kantakse bilansist välja.

Varud

Materjal, ostetud kaubad müügiks võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast, mittetagastatavatest maksudest ja soetamisega seotud otsestest väljaminekutest, millest on maha arvatud hinnaalandid.

Varude soetusmaksumuse mõõtmisel kasutatakse viimast ostuhinda.

Lisa 7 järg

Varud on hinnatud lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus. Neto realiseerimisväärtus on hinnanguline müügihind, millest on maha arvatud hinnangulised kulutused, mis on vajalikud toote müügivalmidusse viimiseks ja müügi sooritamiseks.

Varude soetusmaksumuse arvestuspõhimõtted

Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO meetodit.

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse toodete tootmisel, teenuste osutamisel või halduseesmärkidel Ettevõtte poolt enam kui ühe aasta jooksul kasutatavaid varasid. Materiaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ning soetamisega otseselt seotud kulutustest.

Materiaalse põhivara objekti valmistamise finantseerimiseks võetud laenu- ja kapitalirendi intressid kajastatakse kasumiaruandes perioodikuluna.

Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarse amortisatsiooni meetodit. Kuluminom määratakse igale materiaalse põhivara objektile või igale selle olulisele eristatavale komponendile eraldi sõltuvalt kasulikust elueast. Maad ei amortiseerita.

Materiaalse põhivara parendused kuuluvad kapitaliseerimisele juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ning vara bilansis kajastamise kriteeriumitele, sealhulgas nende kulutuste osalemine tulevikus majandusliku kasu tekitamisel. Jooksvad remonditööd on kajastatud perioodikuluna.

Immateriaalne põhivara

Immateriaalne põhivara on immateriaalne vara, mida Ettevõtte kavatab kasutada pikema perioodi jooksul kui üks aasta ning mis on Ettevõtte poolt kontrollitav, mille soetusmaksumus on usaldusväärselt hinnatav ja mis tõenäoliselt loob tulevikus Ettevõttele majanduslikku kasu. Immateriaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja soetamisega otseselt seotud kulutustest. Immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit ja amortiseeritakse alljärgnevalt:

- Muu immateriaalne põhivara 25% aastas;

Uurimis- ja arendusväljaminekud kantakse üldjuhul kuludesse.

Lisa 7 järg

Vara väärtuse langus

Igal bilansipäeval hinnatakse, kas esineb tunnuseid, mis viitavad soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvara, soetusmaksumuse meetodil kajastatavate kinnisvarainvesteeringute ning materiaalse ja immateriaalse põhivara väärtuse langusele. Juhul, kui Ettevõtte juhatusel on kahtlusi mõne varaobjekti väärtuse langemise suhtes alla selle bilansilise väärtuse, viiakse läbi vara väärtuse test.

Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarse amortisatsiooni meetodit. Kuluminorm määratakse igale materiaalse põhivara objektile eraldi sõltuvalt selle kasulikust tööeest järnevalt:

Hoone – 5% aastas;
Tõstukid – 10% aastas;
Mööbel – 20-25% aastas;
Kontori inventar – 20-25% aastas;
Tellingud – 15% aastas;
Transpordivahendid – 10% aastas;
Raketised – 15% aastas;
Väiketööriistad – 25% aastas;

Rendid

Kapitalirendina kajastatakse selliseid renditehinguid, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Ülejäänud renditehinguid käsitletakse kasutusrendina.

Ettevõtte rendileandjana

Rendileandja kajastab kapitalirendi alusel väljarenditud vara oma bilansis nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu summas. Kapitalirendi finantstulu jagatakse rendiperioodile nii, et rendileandja tulumäär oleks igal ajahetkel kapitalirendi netoinvesteeringu jäägi suhtes sama.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogiliselt muule bilansis kajastatavale varale. Kasutusrendimaksud kajastatakse tuluna ühtlaselt kogu rendiperioodi jooksul, sõltumata sellest, millistel perioodidel ja kui suured maksed tegelikult laekuvad.

Lisa 7 järg

Ettevõtte rentnikuna

Rentnik kajastab rendi jõustumisel kapitalirendi oma bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksud jaotatakse finantskuluks ja kohustuse jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile nii, et intressimäär oleks igal ajahetkel rendiperioodi jooksul kohustuse jääkväärtuse suhtes sama. Finantskulud kajastatakse üldjuhul tekkepõhiselt kasumiaruandes.

Kasutusrendi tingimustel renditud vara bilansis ei kajastata. Vara kasutamise eest tehtavad kasutusrendimaksud kajastatakse kuluna ühtlaselt kogu rendiperioodi jooksul, sõltumata sellest, millistel perioodidel ja kui suured maksed tegelikult aset leiavad.

Tulud

Müügitulu kajastatakse tekkepõhiselt saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses, st müüdüd kaupade ja osutatud teenuste eest saadavates summades, millest on maha arvestatud hinnaalandid ja tagastatud kaubad. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised kauba omamisega seotud riskid ja hüved on ostjale üle läinud, müügist saadava tasu laekumine on tõenäoline ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav. Teenuse müügitulu kajastatakse teenuse osutamise perioodil, kui teenuse osutamise eest saadava tasu laekumine on tõenäoline ning müügitulu ja teenuse osutamise seotud kulu on usaldusväärselt määratav.

Intressitulu kajastatakse tekkepõhiselt.

Seotud osapooled

Osapooli loetakse seotuks juhul, kui üks osapool omab kontrolli teise osapoole üle või olulist mõju teise osapoole äriotsustele, sealhulgas emattevõtet, teisi samasse kontserni kuuluvaid ettevõtteid, nõukogu ja juhatuse liikmeid, nende pereliikmeid ja ettevõtteid, mille üle eelpool loetletud isikud omavad kontrolli või olulist mõju.

Kohustuslik reservkapital

Vastavalt Ettevõtte põhikirja ja Äriseadustiku nõuetele on kajastatud kohustuslik reservkapital, mis moodustatakse puhaskasumist tehtavatest eraldistest. Iga-aastase eraldise suurus peab olema vähemalt 1/20 aruandeaasta kinnitatud puhaskasumist, kuni reservkapital moodustab vähemalt 1/10 aktsiakapitalist.

Lisa 7 järg

Lisa 2 Müügitulu

(eurodes)

	2015	2014	Lisa nr
Müügitulu geograafiliste piirkondade lõikes			
Müük Euroopa Liidu riikidele			
Soome	90 249	241 070	
Läti	179 345	183 655	
Leedu	169 928	197 025	
Slovakkia	0	18 230	
Eesti	2 635 494	3 253 546	
Müük Euroopa Liidu riikidele, muud	26 928	16 899	
Müük Euroopa Liidu riikidele, kokku	3 101 944	3 910 425	
Kokku müügitulu	3 101 944	3 910 425	
Müügitulu tegevusalade lõikes			
Ehitusmasinate ja seadmete rentimine ja kasutusrent, EMTAK kood 77321	1 753 913	2 400 149	14
Muu jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge, EMTAK kood 47991	927 433	1 018 634	
Mujal liigitamata teenindus, EMTAK kood 6909	420 598	491 642	
Kokku müügitulu	3 101 944	3 910 425	

Müügitulu real: Muu jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge EMTAK kood 47991 on esitatud ettevõtte tegevuskohas müüdnud vineeri ja renditarvikute müügitulud.

Lisa 3 Kaubad, toore, materjal ja teenused

(eurodes)

	2015	2014
Müügi eesmärgil ostetud kaubad	729 525	858 446
Müügi eesmärgil ostetud teenused	104 645	233 449
Transpordikulud	29 829	15 115
Seadmete remondi materjalid	128 871	95 428
Kokku kaubad, toore, materjal ja teenused	992 870	1 202 438

Lisa 7 järg

Lisa 4 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2015	2014	Lisa nr
Energia	22 649	25 466	
Elektrienergia	14 360	15 011	
Soojusenergia	8 289	10 455	
Mitmesugused bürookulud	15 609	15 481	
Lähetuskulud	16 057	20 586	
Koolituskulud	5 731	2 927	
Halduskulud	74 347	46 399	
Telekommunikatsioon	5 315	6 701	
Sõidukite kasutusrent, kütus ja muud kulud	66 843	78 843	
Reklaami ja muud müügikulud	4 189	6 707	
IT teenused ja programmide hooldus	27 955	28 955	
Muud ostetud teenused	47 797	54 765	
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest	39 891	64 848	8
Muud	83 373	69 257	
Kokku mitmesugused tegevuskulud	409 756	420 935	

Lisa 5 Tööjõukulud

(eurodes)

	2015	2014
Palgakulu	646 659	695 965
Sotsiaalmaksud	215 799	234 563
Kokku tööjõukulud	862 458	930 528
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	23	25

Lisa 6 Muud äritulud

(eurodes)

	2015	2014
Kasum materiaalse põhivara müügist	314 261	737 215
Muud	7 394	80
Kokku muud äritulud	321 655	737 295

Lisa 7 järg

Lisa 7 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2015	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1-5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Nõuded ostjate vastu	459 880	459 880	0	0	8
Ostjatelt laekumata arved	492 415	492 415	0	0	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-32 535	-32 535	0	0	
Nõuded seotud osapoolte vastu	100 000	100 000	0	0	15
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	25	25	0	0	12
Ettemaksed	8 233	8 233	0	0	
Tulevaste perioodide kulud	8 233	8 233	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	568 138	568 138	0	0	

	31.12.2014	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1-5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Nõuded ostjate vastu	632 420	632 420	0	0	8
Ostjatelt laekumata arved	683 939	683 939	0	0	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-51 519	-51 519	0	0	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	4 392	4 392	0	0	12
Muud nõuded	1 500 000	1 500 000	0	0	15
Laenunõuded	1 500 000	1 500 000			
Ettemaksed	15 386	15 386	0	0	
Tulevaste perioodide kulud	15 386	15 386	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	2 152 198	2 152 198	0	0	

Real Nõuded ostjate vastu sisalduvad ka nõuded seotud osapooltele, mille kohta täpsem info on toodud lisa 15.

Lisa 7 järg

Lisa 8 Nõuded ostjate vastu

(eurodes)

	31.12.2015	31.12.2014	Lisa nr
Ostjatelt laekumata arved	492 415	683 939	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-32 535	-51 519	
Kokku nõuded ostjate vastu	459 880	632 420	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded			
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded perioodi alguses	-51 519	-44 877	
Ebatõenäoliselt laekuvaks tunnistatud nõuded	-39 891	-64 848	4
Lootusetuks tunnistatud nõuded	58 875	58 206	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded perioodi lõpuks	-32 535	-51 519	

Ebatõenäoliselt laekuvaks tunnistatud nõuded kantakse bilansist välja juhatuse poolt kinnitatud nimekirja alusel lootusetuks tunnistatud nõudena.

Lisas 15 on toodud info nõuete kohta seotud osapooltega.

Lisa 9 Varud

(eurodes)

	31.12.2015	31.12.2014
Müügiks ostetud kaubad	388 916	407 716
Müügiks ostetud renditarvikud	126 872	111 862
Müügiks ostetud vineerid ja muud puidust materjalid	262 044	295 854
Kokku varud	388 916	407 716

Ettevõtte ei ole juhatuse otsusel aastatel 2015 ja 2014 müügikaupu alla hinnanud, samuti ei ole varasemaid allahindlusi tühistanud.

Lisa 7 järg

Lisa 10 Materiaalne põhivara

(eurodes)

	Maa	Ehitised			Masinad ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Ettemaksud	Lõpetamata projektid ja ettemaksud	Kokku
			Transpordivahendid	Arvutid ja arvutisüsteemid					
31.12.2014									
Soetusmaksumus	592 942	1 415 861	329 114	87 848	416 962	6 809 344	32 037	32 037	9 267 146
Akumuleeritud kulum	0	-697 564	-268 677	-76 154	-344 831	-5 442 446	0	0	-6 484 841
Jääkmaksumus	592 942	718 297	60 437	11 694	72 131	1 366 898	32 037	32 037	2 782 305
Ostud ja parendused	0	0	0	4 291	4 291	439 469	0	0	443 760
Amortisatsioonikulu	0	-71 359	-21 217	-7 138	-28 355	-331 877	0	0	-431 591
Müügid	0	0	0	0	0	-85 140	0	0	-85 140
ümberklassifitseerimised	0	0	0	1 072	1 072	30 965	-32 037	-32 037	0
Ümberklassifitseerimine ettemaksetest	0	0	0	1 072	1 072	30 965	-32 037	-32 037	0
Muud muutused	0	0	0	0	0		0	0	-51 024
31.12.2015									
Soetusmaksumus	592 942	1 415 861	329 114	85 867	414 981	6 595 118	0	0	9 018 902
Akumuleeritud kulum	0	-768 923	-289 894	-75 948	-365 842	-5 225 827	0	0	-6 360 592
Jääkmaksumus	592 942	646 938	39 220	9 919	49 139	1 369 291	0	0	2 658 310

Müüdnud materiaalne põhivara müügihinna

	2015
Masinad ja seadmed	399 401
Muud masinad ja seadmed	399 401
Kokku	399 401

2015 aasta näitajate real Muud muutused Muu materiaalne põhivara on investeerimisega mahakantud põhivara, mille soetusmaksumus on 243 572 eurot ja jääkmaksumus 51 024 eurot.

Lisaks on 2015 aastal maha kantud arvuteid ja arvutisüsteeme, mille soetusmaksumus on 7 344 eurot ja jääkmaksumus 0 eurot.

2015 aasta näitajate real Müügid Muu materiaalne põhivara on müüdnud põhivara, mille soetusmaksumus on 441 088 eurot ja jääkmaksumus 85 140 eurot.

Rahavoogude aruandes on kajastatud summad, mis tasuti aruandeaastal põhivarade soetamisel 443 760 eur ja põhivarade müügist laekunud summad kokku 399 401 eur.

Lisa 7 järg

Lisa 11 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2015	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1-5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	21 523	21 523	0	0	
Võlad töövõtjatele	46 285	46 285	0	0	
Maksuvõlad	78 765	78 765	0	0	12
Muud võlad	62 211	62 211	0	0	
Saadud ettemaksed	2 818	2 818	0	0	
Tulevaste perioodide tulud	2 818	2 818	0	0	
Kokku võlad ja ettemaksed	211 602	211 602	0	0	

	31.12.2014	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1-5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	27 873	27 873	0	0	
Võlad töövõtjatele	50 166	50 166	0	0	
Maksuvõlad	101 762	101 762	0	0	12
Muud võlad	24 018	24 018	0	0	
Muud viitvõlad	24 018	24 018	0	0	
Saadud ettemaksed	3 662	3 662	0	0	
Tulevaste perioodide tulud	3 662	3 662	0	0	
Kokku võlad ja ettemaksed	207 481	207 481	0	0	

Muud võlad koosnevad 2015. aastal võlgadest teistele sama kontserni ettevõtetele, mille kohta täiendav info on toodud lisa 15.

Muud võlad 2015. aastal koosneb võlgadest seotud osapooltele

Saadud ettemaksed on klientide ettemaksed 2016. aastal osutatavate teenuste ja müüdavate kaupade eest.

Lisa 7 järg

Lisa 12 Maksude ettemaksud ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2015		31.12.2014	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks	0	26 738	0	41 748
Üksikisiku tulumaks	0	16 303	0	19 478
Erisoodustuse tulumaks	0	1 000	0	746
Sotsiaalmaks	0	31 568	0	35 754
Kohustuslik kogumispension	0	1 545	0	1 835
Töötuskindlustusmaksed	0	1 611	0	2 201
Muud maksude ettemaksud ja maksuvõlad	25	0	1 392	0
Ettemaksukonto jääk	0		3 000	
Kokku maksude ettemaksud ja maksuvõlad	25	78 765	4 392	101 762

Lisa 13 Aktsiakapital

(eurodes)

	31.12.2015	31.12.2014
Aktsiakapital	894 600	894 600
Aktsiate arv (tk)	14 000	14 000
Aktsiate nimiväärtus	63.90	63.90

Emaettevõtte kuulutas 2015 aastal välja dividende summas 1 900 000 eur, mis seisuga 31.12.2015 oli täies ulatuses välja makstud. Kasumiaruandes toodud tulumaks 2015. aastal summas 475 000 EUR on tulumaks 2015. aastal väljakuulutatud dividendidelt.

Ettevõtte jaotamata kasum seisuga 31.12.2015 on 2 347 829 eurot (2014: 4 042 832 eurot). Maksimaalne võimalik tulumaksukohustuse summa, mis võiks kaasneda kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel dividendidena on 586 957 eurot (2014: 808 566 eurot). Seega saab dividendidena välja maksta 1 760 812 eurot (2014: 3 234 266 eurot).

Maksimaalse võimaliku tulumaksukohustuse arvestamisel on lähtutud eeldusest, et jaotatavad netodividendid ja nende maksmisega kaasnev tulumaksukulu kokku ei või ületada jaotuskõlbulikku kasumit seisuga 31.12.2015.a.

Lisa 7 järg

Lisa 14 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rendileandja

	2015	2014
Kasutusrenditulu	1 753 913	2 400 149
Rendile või üürile antud varade bilansiline jääkmaksumus		
Muud varad	1 324 122	1 361 378
Kokku	1 324 122	1 361 378

31.12.2015 seisuga oli rendile antavate põhivarade soetusmaksumus 6 339 981 eurot (2014: 6 597 867 eurot), mis on valdav enamus Lisas 10 näidatud põhivaragrupis „Muu materiaalne põhivara“ näidatust. Lisaks on ettevõtte osaliselt välja rentinud ja rentimas müügiks ostetud varusid.

Järgmistel perioodidel mittekatkestatavaid kasutusrendilepinguid ei ole.

Real Rendile või üürile antud varade bilansiline jääkmaksumus on kajastatud ettevõtte väljarentimiseks omatavate põhivarade bilansiline jääkmaksumus.

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2015	2014
Kasutusrendikulu	1 753 913	2 400 149
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestavatest lepingutest		
	31.12.2015	31.12.2014
12 kuu jooksul	4 389	15 824
1-5 aasta jooksul	502	4 891

Ettevõttel on renditud viis sõidukit SEB Liisingu AS-ilt.

Lisa 7 järg

Lisa 15 Seotud osapooled

(eurodes)

Aruandekohustuslase emaettevõtja nimetus	Peri GmbH
Riik, kus aruandekohustuslase emaettevõtja on registreeritud	Saksamaa

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2015		31.12.2014	
	Nõuded	Kohustused	Nõuded	Kohustused
Emaettevõtja	100 038	50 025	1 502 622	22 481
Teised samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtjad	66 334	12 186	128 883	1 537

2015	Ostud	Müügid	Antud laenud	Antud laenude tagasimaksed	Saadud laenud	Saadud laenude tagasimaksed
Emaettevõtja	533 254	18 226	910 000	2 310 000	0	0
Teised samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtjad	187 885	448 224	0	0	0	0

2015	Ostud	Müügid	Antud laenud
Emaettevõtja	575 575	0	1 500 000
Teised samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtjad	194 425	656 879	0

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2015	2014
Arvestatud tasu	187 725	195 465

Lisa 7 järg

PERI AS aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a. Omanikke (emaettevõtte ning emaettevõtet kontrollivad või selle üle olulist mõju omavad isikud);
- b. Teisi samasse konsolideerimisgruppi kuuluvaid ettevõtteid (s.h emaettevõtte teised tütarettevõtted);
- c. Tegev- ja kõrgemat juhtkonda;
- d. Eespool loetletud isikute lähedasi pereliikmeid ja nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtteid.

PERI AS on 2015 ja 2014 aastal teinud tehinguid eelpool nimetatud seotud osapooltest ainult teiste samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtetega (s.h emaettevõttega).

Võlg emaettevõtjale seisuga 31.12.2015 summas 50 025 eurot koosneb tasumata frantsiisitasudest ja ostuarvetest, mille tähtaeg on jaanuaris 2016, summas 2 025 eurot.

Tegevjuhtkonna ja juhatuse liikme tasud ning puhkuse kohustuse arvestuslik kulu oli 2015 aastal 187 725 eurot (2014: 195 465 eurot). Ettevõtte tegevjuhtkonda kuuluvad ettevõtte juhataja ja ettevõtte erinevate allüksuste juhid. Nõukogu liikmete tööd ei tasustatud.

2015 aasta ostud, mis olid seotud Emaettevõtjaga summas 533 254 eurot, sisaldasid ostetud kaupu, põhivara, teenuseid ja muid kulusid.

Ettevõttel on kohustus juhataja lepingu lõppemisel maksta talle lahkumishüvitisena tasu kolme kuumäära ulatuses.

Lisaks eelpool toodud tuludele on ettevõtte 2015 aastal müünud teistele samasse kontserni kuuluvatele ettevõtjatele põhivara müügihinnas 156 861 eurot (2014: 707 105 eurot).

Seotud osapoolte nõuete osas allahindlusi aruandeaastal kui ka aastal 2014 ei olnud.

Ettevõtte andis 2015 aastal lühiajalist laenu Emaettevõttele summas 910 000 eurot, intressimääraga: 3-kuu EURIBOR+0,45%, tagastamise tähtaega ei ole määratud. Kuna 2014 aasta lõpus oli Emaettevõttele antud laenu jääk 1 500 000 eurot ja 2015 aasta jooksul on Emaettevõtja tagastanud antud laenu summas 2 310 000 eurot, siis seisuga 31.12.2015 on laenujääk 100 000 eurot.

Allikas: PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruanne

Lisa 8. PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruande tegevusaruanne

Tegevusaruanne

PERI AS põhitegevusaladeks on raketiste ja tellingute reintimine ja müük.

PERI AS (edaspidi „Ettevõtte“) peamised majandustegevuse näitajad (eurodes) olid järgmised:

	2015. aastal	2014. aastal
Müügitulu	3 101 944	3 910 425
Kasum	204 997	1 535 757
Bilansimaht	3 677 529	5 468 613
Omakapital aktsiaseltsis	3 331 905	5 026 908
Põhivarade soetamine	443 760	574 334

2015. aastal olid tähtsamad sündmused Ettevõtte tegevuses:

- 1) PERI raketiste ja tellingute kasutamine kõigil suurematel ehitusobjektidel.
- 2) Renditavate materjalide ja tenuste kvaliteedi säilitamine.
- 3) 2015. aastal olid suuremad ehitused, kus kasutati Ettevõtte materjale: Öpiku tänava, Tartu mnt. 25, Rotermanni 14 ning 16 ärihooned, Tartu mnt. 56 ja Tivoli korterelamud, Kai tn. 1 büroohoone jne.

2016. aastal on Ettevõtte peamised eesmärgid ja plaanid:

- 1) Teenuste laiendamine ja nende kvaliteedi parendamine.
- 2) Tarnida materjale suurematele ehitusobjektidele ja vastutustundlikele tellijatele.

Peamised finantssuhtarvud:	2015	2014
Käibe kasv võrreldes eelmise perioodiga	-21%	3%
Puhaskasumi muutus võrreldes eelmise perioodiga	-87%	311%
Puhasrentaablus (Puhaskasum/müügitulu*100%)	7%	39%

Allikas: PERI AS 2015. aasta majandusaasta aruanne